

DIRVA

Nr. 119 SPALIS - OCTOBER 18, 1963 Cleveland, Ohio

ERHARDUI PRADĖJUS VALDYTI

NAUJAS VOKIETIJOS KANCLERIS STOVI PRIEŠ TOKIĄ PAT DILEMĄ KAIP IR JO PIRMTAKŪNAS ADENAUERIS. - KO KLAUSYTI: KENNEDY AR DE GAULLE? SIEKTI PLATESNĖS ATLANTO UNIJOS, AR PASITENKINTI SIAURĖSNE JUNGTINE EUROPA? O GAL LAVIRUOTI TARP DVIEJŲ POLIŲ?

Kai šios eilutės pasieks skaitytojus, prof. Ludwigas Erhardas, 66 m., laikomas Vakarų Vokietijos gerbūvio tėvu, jau bus patvirtintas Federalinės Vokietijos kancleriu. Visuotinu įsitikinimu, Erhardas nedarys didesnių pakeitimų nei ministerių kabinete nei bendroje politikoje. Juk jo vyriausybė turės ir toliau remtis krikščionių demokratų ir liberalų, vad. laisvųjų demokratų, koalicija. Be to, Erhardas nelaikomas tokiu kietu, užsispyrusiu ir diktatorišku kaip Adenaueris, kuris daug svarbių sprendimų padarė pats vienas, savo ministerius pastatydamas prieš įvykusį faktą. Erhardas turės daugiau bendradarbiauti su savo kolegomis ir tokiu būdu užsienio politikos nustatyme turės daugiau reikšmės užsienio reikalų ministerio Schroederio žodis negu iki šiol. O Schroederis yra žinomas kaip glaudžiausio ir bekompromisinio bendradarbiavimo su Washingtonu šalininkas.

Tačiau nepaisant tokio užsienio reikalų ministerio nusistatymo, pats Erhardas, kaip ir jo pirmtakūnas Adenaueris, stovės prieš dilemą: ką pasirinkti savo sąjungininku -- J.F. Kennedy ar de Gaulle? Čia jis pats turės daryti sprendimą, nes visas santykių kompleksas priklauso ne tik nuo diplomatinės tarnybos, bet ir ūkinės raidos, kuri gali gale nulems ir visos politikos kryptį.

Tuo tarpu kai J.F. Kennedy yra Atlanto unijos idėjos reprezentantas, kuri sudarytų visų pirma ūkinę bendruomenę be didesnių tarpusavio muitų sienų ir subendra atominė jėga amerikiečių priežiūroje, de Gaulle vokiečius kursto visų pirma sudaryti tvirtesnę Vakarų Europos sąjungą su savo nepriklausoma europine atominė jėga.

Tokia europinė sąjunga -- išvedžioja de Gaulle -- gali pasi-

Vytautas Meškauskas

priešinti Washingtono ir Londono palinkimui daryti visokias nuolaidas sovietams ir kartu, išnaujojant sovietų vidaus sunkumus ir jų santykių su kiniečiais pašlijimą, (de Gaulle ir Adenaueris iš sovietų - kinų nesutikimo labai daug tikisi) lėtai eiti prie Vidurio ir Rytų Europos išlaisvinimo. Tolimesnėje ateityje tai neturėtų privesti prie glaudesnio Rusijos bendradarbiavimo su Vakarų Europa.

Tokia perspektyva patiko Adenaueriui, ji gali patikti ir Erhardui, tačiau iki jos dar labai toli. Tuo tarpu kai kuriuos gyvybinią svarbius sprendimus pasukti viena ar kita kryptimi jau reikia jei ne šiandien, tai bent iki šių metų galo.

Aplamai imant, Erhardas, yra klasiškos kapitalistinės ūkinės santvarkos šalininkas. Kaip toks, jis yra platesnės Atlanto ūkinės bendruomenės šalininkas, tačiau Prancūzija reikalauja pirmučiausia sumažinti muitus šešių Europos valstybių: V. Vokietijos, Prancūzijos, Italijos, Belgijos, Olandijos ir Luxemburgo Bendroje Rinkoje ir ją, tą Rinką, aptverti aukšta muitų tvora nuo pašaliečių. (Čia reikia pastebėti, kad Bendroji Rinką turi "specialius" santykius su kai kuriomis buv. prancūzų kolonijom, Graikija ir greitai laiku turės su Turkija). Pagal ankstesnę susitarimą, Vokietija šių metų gale turėtų sumažinti muitus prancūzų žemės ūkio produktams.

Reikia atsiminti, kad Vokietija, norėdama palaikyti ūkininkų luomą, žemės ūkio produktų kainas, ypač kviečių, laikė aukščiau pasaulinių. Pagal klasišką kapitalistinę sampratą, jei prancūzai gali žemės ūkio produktus pa-

gaminti pigiau, vokiečiai turėtų susikoncentruoti tose srityse, kuriose jie gali pigiau pagaminti už prancūzus. Tačiau tokia politika susilauks didelės opozicijos iš vokiečių ūkininkų tarpo. Tiesa, Vakarų Vokietijoje žemės ūkiu verčiasi vos 8% gyventojų, tačiau vistiek vyriausybė, atidarydama plačiai vertus pigiems prancūzų produktams, turės griebtis tam tikrų finansinių priemonių, kad ūkininkams palengvinus prisitaikimą prie naujos padėties, kas, žinoma, apsunkins biudžetą. Šalia to, prancūzų spaudimas aptverti Bendrąją Rinką aukšta protektyvinių muitų siena rezultate gali pakenkti vokiečių prekybai su užsieniais.

Tokiu būdu Erhardas iš karto susiduria su kai kuriais viens kitam prieštaraujančiais interesais, kurie reikalauja greito sprendimo. Vaizdo pilnumui reikia dar pridurti, kad Vokietijos emisijos bankas, lygiai kaip ir Prancūzijos, turi nepaprastai daug dolerių ir tokiu būdu gali daryti tam tikrą spaudimą JAV, nes pareikalavimas tuos dolerius pakeisti į aukšą duotų labai stiprų smūgį doleriui. Iš kitos pusės, stiprios JAV yra reikalingos ir Prancūzijai, o tuo labiau Vokietijai, nes tik jų prieglobstyje Europa gali vesti savo "nepriklausomą" politiką.

Clevelando skautės spalio 12 d. suruoštoje pačių pasigamtintų rūbų parodoje, demonstravusios skirtingų Lietuvos vietovių tautinius rūbus. Stovi iš kairės: G. Stuogytė, G. Bačiulytė, S. Obelenytė, J. Balašaitytė ir E. Šenbergaitė.

NEW JERSEY LIETUVIAI NORI SUSIGRAŽINTI NEŽINIA KUR DINGUSĮ JAUNIMĄ...

Jaunimo lietuviybės klausimams daugiau dėmesio pažadinti, New Jersey LB Apygardos vadovybė spalio 13 d. Newark suorganizavo visuomeninį jaunimo teismą. Sprendimo bešališkumui tris teisėjus pasikvietė iš New Yorko, Kaitinamasis aktas New Jersey lietuvių jaunimą tarp 15 ir 30 metų amžiaus kaltino: a) bendruomeniniu apsilaidimu ir tautinio solidarumo atšalimu, b) nerūpestingumu lietuvių kalba ir liuanistikos studijoms, c) mišrių šeimų sudarymu ir tautinės gyvybės žlugdymą, d) stoka dėmesio ir pasididžiavimų tautinei kultūrai, spaudai bei draugijoms, ir stoka

veržlumo mokytis ir e) nebranginimu tautos praeities bei tautinių papročių ir pasidavimu svetimų papročių įtakai.

Kaltinamojo akto skaitymas, liudytojų tardymas, kaltintojų bei gynėjų kalbos užtruko apie tris valandas. Labai nuotaikingas buvo aktorius V. Žukausko liudijimas. Kai kurių teismo dalyvių kalbos galėjo būti trumpesnės ir sodresnės. Publika prisirinko beveik pilna naujoji parapijos salė.

Išidėmtinas teismo sprendimas: Lietuvių tautos vardu New Jersey Lietuvių Bendruomenės Apygardos Visuomeninis Teismas ... nusprendė:

1) pripažinti 5% New Jersey lietuvių jaunimo lojaliai besistengiančius savo dvasia ir darbais vykdyti Lietuvių Chartą, nors ir nevisada taip veržliai ir dinamiškai, kaip kad iš šio amžiaus žmonių natūralu būtų tikėtis. Tačiau teismas, turėdamas galvoje visas jaunimo gyvenimo sąlygas, vistiek didžiai vertina šio jaunimo tautinį aktyvumą ir jam nuoširdžiai linki perimti iš vyresniųjų mūsų išeivijos tautinės individualybės išlaikymo ir tautinės kurybos estafetę.

2) Teismas nusprendė pripažinti 25% New Jersey lietuvių jaunimo bendruomenės atžvilgiu nejaudrius ir joje neaktyvius; lengvabūdiškai atsakančius lietuvių kalbos bei tautinių papročių ir nekritiškai pasiduodančius svetimoms įtakoms; stokojančius pastangų ir dėmesio tautinei kultūrai, spaudai, draugijoms, mokslo; tai yra kaltus sudarymu rimtos grėsmės išeivijos tautinės individualybės išsilaikymui. Tačiau, turėdamas galvoje gyvenimo aplinkybes ir nevisada jaunimui pakankamą tėvų ir globėjų auklėjamąją atramą, teismas randa teisinga skirti, palyginti,

švelnią dešimties metų pataisos prievolę, įpareigojant jaunimą kasmet perskaityti bent po keletą lietuvių kalba knygų, pasirūpinti, kad šeimoje būtų praneimuotas bent vienas lietuviškas laikraštis ir kad jaunimo aktyvumas bendruomenėje ir kitose lietuvių organizacijose nuolat didėtų, o mišrių šeimų sudarymo procentas vis mažėtų.

3) Bylą dėl kitų 70% New Jersey lietuvių jaunimo teismas nutarė išskirti ir per spaudą, radiją, bendruomenės organus, lietuvių parapijas ir draugijas bei visus kitus tautinius kanalus pasiskelbti šio lietuvių jaunimo paiešką, kaip nežinia kur iš lietuvių tarpo dingusio ir, jį at radus, grąžinti lietuvių bendruomenei.

4) Sprendimo vykdymui palengvinti teismas kviečia lietuvių jaunimo organizacijas, bendruomenės organus, tėvus ir globėjus bendromis jėgomis nustatyti lietuvių jaunimui tautinės veiklos programą.

Be abejo, sunkiausia bus vykdyti tas dingusiojo jaunimo paieškas. Iš jaunimo gynėjų ir pačios publikos buvo pareikštas pageidavimas suorganizuoti visuomeninį teismą tėvams.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* TITO VIZITAS AMERIKOJE, nors ir sakoma, kad vyksta be fanfarų, bet taip pat nevengiama suteikti ceremoniją, reikalingą parodyti pripažintai valstybės galvai. Washingtono jis buvo sutiktas 21 patrankos šūviu ir priėmimu Baltuosiuose Rūmuose. Po to jis vyksta į Kaliforniją, kur bus gub. Brown svečiu.

Tito taip pat kalbės JTO sesijoje.

Kroatų išeiviai daugelyje vietų rengia protesto demonstracijas Tito vizito proga.

* KUBOS PASTANGOS išprancūzų nusipirkti 50 Renault sunkvežimį nuėjo niekais. Renault įmonės prezidentas Pierre Dreyfus apskaičiavo, kad pardavęs sunkvežimius Castriui, jis gali nustoti Renault automobiliams rinką JAV.

* SOV. S-GOS UŽSIENIŲ reikalų ministeris A. Gromyko atsisakė leisti į bet kokias diskusijas su JAV diplomatais Kinijos klausimu.

* JAV SEKMINGAI PALEIDO į erdvę du Sentinel satelitus. Tai dalis programos, kuria norima užsitikrinti branduolinių ginklų sprogimų erdvėje kontrolę. Toji kontrolė reikalinga suseikimui prasižengimų tik ką pasirašytai branduolinių ginklų bandymų draudimo sutarčiai.

Satelitų iššovimas vyko didelėje paslaptėje ir tik po labai gerai pavykusio bandymo spaudai buvo pranešta apie naują laimėjimą.

Vilniaus dienos proga spalio 6 d. Chicagoje prie žuvusiųjų dėl Lietuvos laisvės paminklo Antanas Stankus uždegė aukurą.

Vyt. Reivyčio nuotrauka

Šiandien ir rytoj

AZIJOS imperijos kūrėjo Genghis Khano dvasia vaidenasi Maskvoje ir Pekine. Maskvai Genghis Khano vardas sukelia siaubą ir primena nepasisekimus, Pekinui, priešingai, jis reiškia garbę, pergalę ir užkariavimus.

Besivystančiame sovietų - kinų konflikte Genghis Khano vardas dažniau minimas. Sovietai kaltina kinus, kad jie suklebė to "viduramžių pabaisos" asmenybės kultą, kad įrodžius geltonosios rasės pranašumą. "Kinai", sako rusai, "pastatė Dievo lygyje senuosius tironus Genghis Khaną ir Staliną..."

Maskvai Genghis Khanas yra despotas, užgrobęs Rusijos žemes nuo Š. Kinijos iki Ukrainos, pakeliui viską ugnimi nušluodamas. Jam mirus 1227 m., didžioji mongolų armija buvo pasiekusi net Europos širdį. Šių pralaimėjimų rusai ir šiandien negali užmiršti ir neapykanta mongolų rasei perduodama iš kartos į kartą.

Kinų tarpe Genghis Khanas tapo garbinamu asmeniu, tikru šventuoju. Jo kapą kasmet aplanko tūkstančiai žmonių. Jo garbei Kinijoje pristatyta daug paminklų. Išleido net pašto ženklus su jo atvaizdu. Kinams Genghis Khanas yra patriotizmo idealas, primenantis senąją Kinijos imperiją, kuri nuo XIX amž. pradėjo silpnėti, kol didžiosios valstybės, įskaitant ir Rusiją, užgrobė jos žemes.

Žaidzos, kurias caristinė Rusija padarė Genghis Khano palikuonims tebekraujuoja ir dabar. Rusai iš Kinijos užgrobė apie milijoną kv. km. žemių. Ir iki šiam laikui nei kinų nacionalistai, nei komunistai nepripažino tų žemių praradimą, o nuo 1961 m. tos teritorijos vaizduojamos kaip imperialistų okupuotos.

Genghis Khano vardas kinams sukelia patriotizmo jausmus. Už Kinijos sienų gyveną kinai šiandien yra tapę sovietų piliečiais. Bet Mao pažadėjo juos sugrąžinti "motinai tėvynei", naujon Kinijos imperijon, kurios sienos apimsiančios Tibetą ir visą Sibirą.

Sovietai priešinosi tiems planams ir prie Vladivostoko, Khabarovsko, Blagovečensko koncentruoja savo kariuomenę ir stiprina visą pasienį.

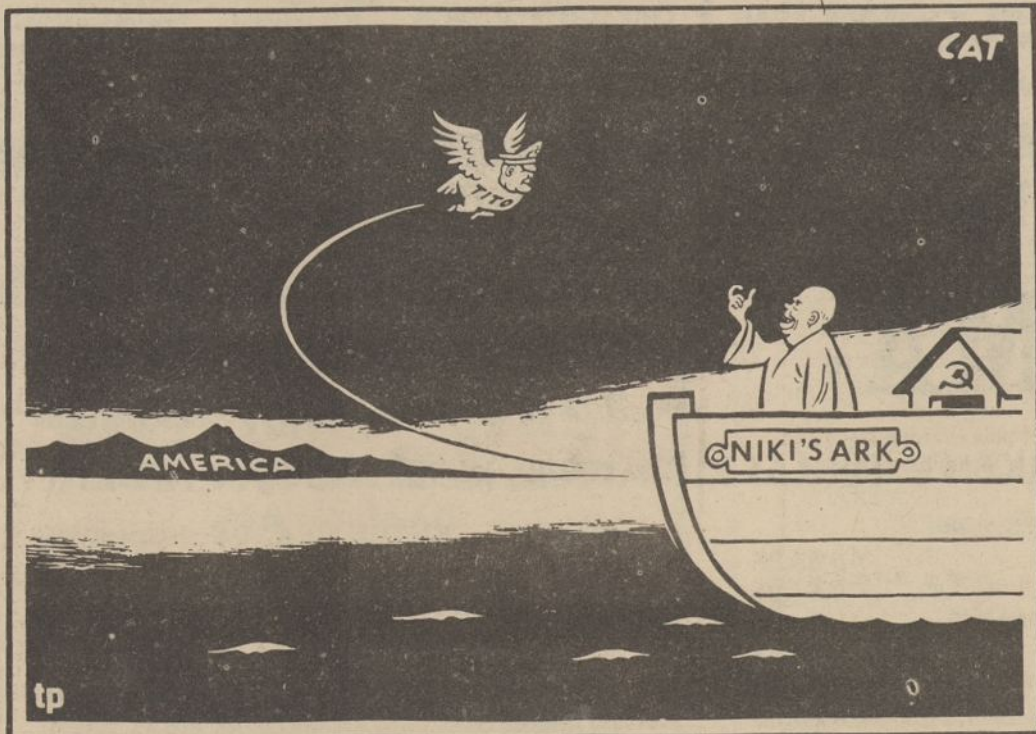
*

IŠ KINIJOS grįžusį anglų prekybininką klausinėja laikraštinninkai:

-- Ar tiesa, kad kinai prie komunistinio režimo užmiršo šypsois?

-- Galimas dalykas, -- sako prekybininkas. -- Bet gerai pažįstant kinus, vieną dieną jie šypsodamiesi užmirš komunistams.

(vg)

-- Karvelėli, kokie tavo įspūdžiai iš kelionės? Ar galima bus išsilaipinti?..

BEPRASMIS SAVĖS KLAIDINIMAS

"Senieji Amerikos lietuviai daug kovų laimėjo. Laimės ir neišsižadėjimą savo brolių Lietuvoje!"

Vienybės 31 nr. Vytautas Širvydas, po tėvo Juozo O. Širvydo kurį laiką tą laikraštį redagavęs, dabar vienas nedangelio "bendradarbiavimo su Lietuvos žmonėmis" piršlių ir savotiškai įsitikinęs, kad naujieji ateiviai nutraukė ryšius su Lietuvoje likusiais savo artimaisiais, klysdamas daro dar kitą klaidą, skelbiant, kad čia atvykę naujieji lietuviai pavydi seniesiems ir nori užgrobti jų organizacijas.

Laukdamas dar kokio tai "senųjų laimėjimo", jis daro tą viršuje paduodamą pareiškimą. Tame Vienybės numeryje naujiems ateiviams jis priekaištuoja:

Dirva prikiša "važinėjimą į Washingtoną ALT pinigais". Naujienos tai pavadina "suniekinimu visos Alto bei plačiosios senųjų Amerikos lietuvių veiklos". Dirva, girdi, čia nukalbanti kaip mūsų raudonukai, Naujienos tai vadina "nesusivokimu", mes tai pavadinsime pavydu seniesiems Amerikos lietuviams, savo tautai tiksliau dirbantiems negu Dirvos "tautininkai".

K. S. KARPIUS

tautininkai. Senieji Amerikos lietuviai daug gražių savo gyvenimo Amerikoje paminklų sukūrė. Jie storiariau puse padėjo atkurti ir ant kojų pastatyti nepriklausomą Lietuvą, kuri, po senovei, pasilieka jiems giliai brangi, ir už kurią kovoja vieninteliu jiems prieinamu ginklu: Amerikos piliečių spaudimugalingųjų Washingtono. Jie juk ir pradėjo ieškoti priemonių susisiekti su lietuviu Lietuvoje. JAV valstybės departamentu patariamam žmogus su žmogumi principu. Už tai susilaukė "dirvininkų patriotizmo" šūkalojimų.

Suveldamas kelis dalykus į vieną, Širvydas betgi klaidina tik pats save. Įkvėpimą tiems prieštams jis semia iš Naujienų. Mane privertė viešai pasisakyti prieš jo tokias išvadas jo sakiny:

"...mes tai vadiname pavydu seniesiems Amerikos lietuviams, savo tautai tiksliau dirbantiems negu Dirvos "tautininkai". Žinoma kad jis "tiksliai tau-

tai dirbančiu" randa tik senuką Naujienų redakcijoje. Bet kokiu jis save laiko autoritetu, dirsdamas Dirvos tautininkus rašyti kabutėse.

Dirva anksčiau su senaisiais tautininkais, ir dabar su naujaisiais, išlaiko tiesią tautininkų liniją. Kai dėl Vienybės praeities, primintini jos klaidžiojimai pelkynėse, kad net Brooklyn tautininkai atsisakė su ja skaitytis ir Dirva buvo pasirinkę savo organą. Dabar vėl Vienybė apsupta kokiais tai neaiškiais rūkais. Dirva gi yra oficialiu A.L. Tautinės Sąjungos organu ir dabar, dirbant naujiems ateiviams su senaisiais tautininkais.

TAUTINĖ SĄJUNGA PRIEŠ "PIRŠLIUS"

A.L. Tautinės Sąjungos seimas šį pavasarį St. Louis mieste aiškiai pasisakė prieš bendradarbiavimą su bolševikiniu Lietuvos okupantu, nežiūrint Vienybės ir kitų pastogių piršliams, nes bendradarbiavimas galimas tik pripažįstant Kremliaus pasidavusius tautos išdavikus. Kitos jo kalbos apie "grėžimą skylės" geležinėje uždangoje irgi beprasmiškos, nes norintiems tautos pavergėjus pripažinti yra atviros durys.

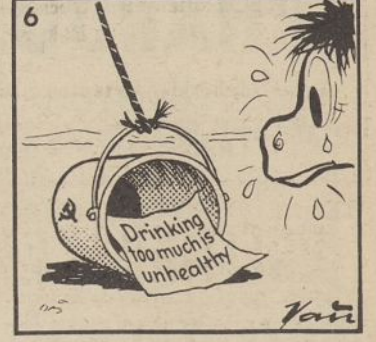
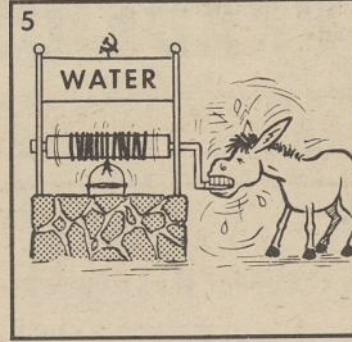
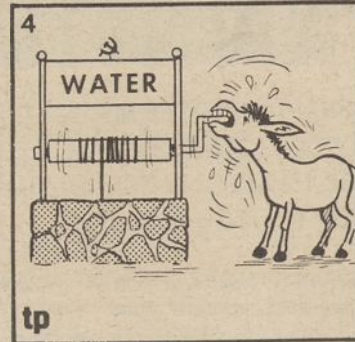
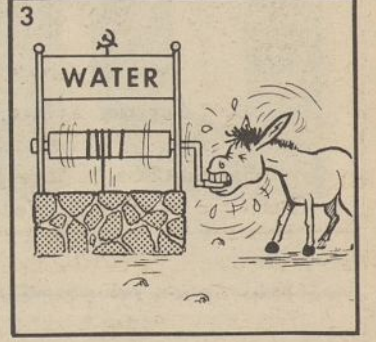
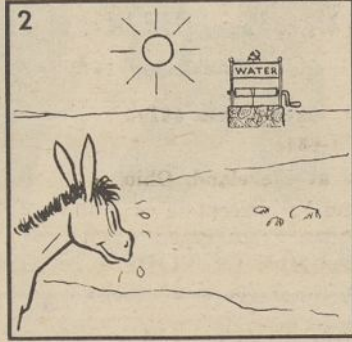
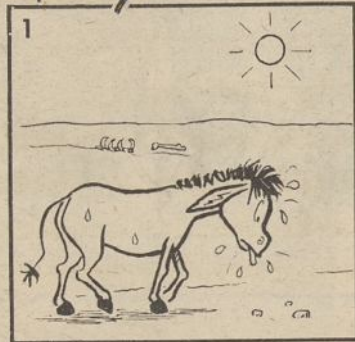
Širvydo užsimojimas su kokiais tai senaisiais "laimėtim" ateityje parodo kad jis, kaip ir keli kiti, mano kad laikas stovėti vietoje, kad visi senieji lietuviai, kurie prieš 45 metus dirbo-kovojo ir daug laimėjo, tebėra dar jauni, kai dauguma jų senai jau kapuose, o kiti jau visai nepajėgia niekur dalyvausti, ir nesirengia stoti į Širvydo "armiją" naujoms "pergalėms".

ALT FONDĄ UŽPILDONAUJIEJI Kurie senųjų dar pajėgia dirbti už Lietuvos išlaisvinimą, tie stovi tų eilėse, kurie Vienybės "piršlyboms" nepritaria. Kai dėl Širvydo pasakos apie naujųjų pavydą seniesiems, galima, kad jis, gyvendamas toli nuo naujųjų, neturėdamas santykių su jais, remiasi tik Chicago nusisio laikraščio redaktoriaus sėjama neapykanta ne tik naujiems, bet ir seniesiems išeivijos lietuviams.

Nuo 1950 metų veik vieni naujieji ateiviai pripildė ALT išdą tūkstančiais dolerių, rengdami Vasario 16-tos minėjimus ir kitais būdais. Senųjų, jeigu į tuos minėjimus ateina 10, tai skaitosi daug. Taigi, pasakos apie naujųjų pavydą seniesiems yra klaida mūsų išeivijos veikloje. Nors naujieji ateiviai sudeda pinigų ir jei jie yra tiesioginiai susiję su Lietuvą ištikusia tragedija, nori jai dirbti, senieji stengėsi jų į ALT neįsileisti.

Tik 1962 metų pradžioje, prieita šio-kio-tokio ALT pertvarkymo.

Pinky

tuvių "pergalės" jis tikisi dabar: ar kad vėl senieji ALT vadai atsikratyti naujųjų, ir pradėti savo važinėjimą į Washingtoną, "ieškoti priemonių susisiekti su lietuviu Lietuvoje, JAV valstybės departamentu patariamam žmogus su žmogumi principu?" Kodėl važinėti į Washingtoną to leidimo prašyti, ar įsakymo pildyti?

Jo galvojimas apie "laimėjimą" ateityje parodo kad jis, kaip ir keli kiti, mano kad laikas stovėti vietoje, kad visi senieji lietuviai, kurie prieš 45 metus dirbo-kovojo ir daug laimėjo, tebėra dar jauni, kai dauguma jų senai jau kapuose, o kiti jau visai nepajėgia niekur dalyvausti, ir nesirengia stoti į Širvydo "armiją" naujoms "pergalėms".

ALT FONDĄ UŽPILDONAUJIEJI

Kurie senųjų dar pajėgia dirbti už Lietuvos išlaisvinimą, tie stovi tų eilėse, kurie Vienybės "piršlyboms" nepritaria.

Kai dėl Širvydo pasakos apie naujųjų pavydą seniesiems, galima, kad jis, gyvendamas toli nuo naujųjų, neturėdamas santykių su jais, remiasi tik Chicago nusisio laikraščio redaktoriaus sėjama neapykanta ne tik naujiems, bet ir seniesiems išeivijos lietuviams.

Nuo 1950 metų veik vieni naujieji ateiviai pripildė ALT išdą tūkstančiais dolerių, rengdami Vasario 16-tos minėjimus ir kitais būdais. Senųjų, jeigu į tuos minėjimus ateina 10, tai skaitosi daug. Taigi, pasakos apie naujųjų pavydą seniesiems yra klaida mūsų išeivijos veikloje. Nors naujieji ateiviai sudeda pinigų ir jei jie yra tiesioginiai susiję su Lietuvą ištikusia tragedija, nori jai dirbti, senieji stengėsi jų į ALT neįsileisti.

Tik 1962 metų pradžioje, prieita šio-kio-tokio ALT pertvarkymo.

KUR ČIA PAVYDAS?

Širvydo kartojimai apie naujųjų pavydą seniesiems yra arba išraiška jo nesusivokimo, ar piktu noru naujųjų veikėjų ir viso lietuviško darbo rėmėjų atžvilgiu. Kad seniesiems išeiviams galima ir malonu dirbti su naujaisiais, parodo tautininkų veikla nuo tada, kai tik naujieji pradėjo atvažiuoti ir centriniuose organizacijose ir skyriuose ir spaudoje.

Naujieji ateiviai, turbūt ne iš pavydo išrinko senosios kartos veikėją Juozą J. Bachuną Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininku. Tautinės Sąjungos pirmininku yra senosios išeivijos narys, nors Lietuvoje auklėtas,

Vyt. Abraitis. Chicagoje, Lietuvių Gydytojų Sąjunga, kurią sudaro dauguma naujųjų, pagerbė senosios kartos veikėjų Dr. K. Drangėlį, dr. St. Biežį išrinkdami garbės nariais.

VEIKALAS APIE LIETUVOS SENOVĘ

Spalio 6 d. LŽS-gos Chicago skyriaus susirinkime miškų inž. V. Žemaitis padarė labai įdomų pranešimą apie šiais metais išleidžiamą virš 200 pusl. su 3 žemėlapiais veikalą 400 metų sukakčiai paminėti: "Pietinė Lietuva G. Valavičiaus 1559 metų Lietuvos girių aprašyme". Tai knyga, kuri parodys, koks buvo etnografinis Lietuvos veidas 1559 metais. Netenka daryti šiuo metu beveik visur būdingą naujų knygų paskleidime skaitytojų tarpe reklamą. Apie to veikalo turinio vertę kalba retas mūsų šių dienų spaudos faktas, kad be G. Valavičiaus

ano meto kunigaikščio Žygimanto Augusto girių aprašymo originalo ir jo vertimo, dar tilps įdomios studijos šių autorių: prof. Z. Ivinskio, prof. St. Kolupailos, kalbininko Petro Butėno, miškų inž. V. Žemaičio ir kt. Minėtas veikalas atskleis ano meto Lietuvos originalų veidą su būdingais vietų, upių ir girių vardais. Šie vardai ir dabartinėje, okupanto valdomoje Lietuvoje, tebesikartoja. Betgi anais laikais su visai aiškiais lietuviškais vietovardžiais Lietuva buvo žymiai didesnė.

Šioje knygoje su dideliu kruopštumu bus parodyta anų laikų Lietuvos ribos. Šią knygą turėtų įsigyti netik miškininkai, agronomai ir buvę ž.ū. ministerijos tarnautojai, bet taip pat ir visi lietuviai, kurie Lietuvą myli iš arti. O mūsų jaunimui, kuris savo tėvynės nėra matęs, šis veikalas parodys mūsų Lietuvos paveikslą prieš 400 metų visoje didybėje.

Ign. Andrašius

Svarbus pranešimas siuntinių į Lietuvą siuntėjams!

Artinasi Kalėdos, dabar yra pats laikas siuntinius siųsti, kad jie Lietuvoje šventėm būtų gauti.

Viena iš patikimiausių Amerikoje siuntimo firmų yra licenzijuota bendrovė Cosmos Parcel Express Corporation, per kurią siuntiniai yra betarpiškai siunčiami tiesiai į Vilnių.

Šios bendrovės du lietuviški skyriai randasi Chicagoje: 3212 So. Halsted St., tel. CA 5-1864 Chicago 8, Ill.; 2439 West 69th St., tel. WA 5-2737 Chicago 29, Ill.

Siųsdami per tas lietuviškas įstaigas siuntinius, Jūs esate pilnai garantuoti, jog siuntiniai bus tvarkingai supakuoti, tuoj pat išsiųsti tiesiai į Lietuvą ir pasieks gavėją po 5-6 savaičių.

Ten pat didžiausias pasirinkimas, urmo sandėlio kainomis visų medžiagų ir prekių kurios tinka siuntimui.

Cosmos įgaliotų atstovų Chicagoje yra Edvardas Žukauskas.

Šitoje firmoje pradėjo taip pat dirbti, ilgą laiką toje srityje dirbęs ir siuntinių siuntėjams žinomas Vytautas Žukauskas.

Taigi visais siuntimo ir informacijų reikalais kreipkitės paminėtu adresu 2439 W. 69 St., tel. WA-5-2737 arba 3212 So. Halsted St., tel. CA 5-1864. Būsime tikrai kuo geriausiai aptarnauti ir pilnai patenkinti.

MOKAME

4 1/2 %

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigų galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Vlrinia 7-7747 John J. Kazanuskas, Pres.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. ANTIQUE, Four Roses 86 proof Str. Burb. Whiskey 5th \$3.98
2. BARNETT Prancūziškas konjakas 5th \$4.98
3. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediška 5th \$3.98
4. Import. 6 metų CANADIAN WHISKEY 5th \$3.98

5. NAPOLEON FRENCH BRANDY 5th \$3.35
6. METAXA. Graikų brandy, 90 proof 5th \$5.75
7. VAT 69 SCOTCH Whiskey 5th \$4.98
8. BORDEAUX French vine 5th \$0.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA ★★ ★
THE FIELD

The Lithuanian Newspaper Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio. 44103

Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiurberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiurberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

POLITIKUOKIME KIETAI, BET PROTESTUOKIME DIPLOMATIŠKAI

Kaip 'šaltojo karo' niekas nenulems kviečiais, taip komunistų pavergtųjų kraštų niekas neišvaduos protestais. Tiesa, kai kurie protestai atrodo, kaip to savižudžio, iššokusio iš dangoraižio 40 aukšto lango ir, krentant pro penktąjį aukštą, sušukusio draugui: "Dar nesu net sužeistas!"

Buv. JAV viceprezidentas Richard Nixon viename iš savo straipsnių, užsiminęs Sov. Sąjungos pavergtus satelitus, praleido paminėjęs Lietuvą ir L. Valiukas jau sūlio protestuoti. Nenorėjome nuneigti momento svarbos ir tinkamo akylumo. Tačiau protestas protestui nelygus. Pirmučiausia, visi gerai žinome ne vien tik iš ALT pranešimų, kad dabartinė JAV vyriausybė nepripažįsta Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių okupacijos. Tuo labiau, jos nepripažįsta tie JAV politikai, kurie smarkiai kritikuoja dabartinės vyriausybės užsienio politiką ir ypatingai tos politikos kryptis Sov. Sąjungos ir komunizmo atžvilgiu.

Gen. Eisenhoweris savo memuaruose rašo, kad R. Nixoną jis pasirinko viceprezidentu svarbiausia dėl to, kad jis buvo pasirodęs atkakliu kovotoju prieš komunizmą. Atrodo, kad pavyzdžiui, įrodančių R. Nixono antikomunistinį nusistatymą, nereiktų ilgai ieškoti. Šiuo metu kada R. Nixonas vėl išėjo į politinę viešumą ir savo pareiškimais iškyla virš visų politikų aiškios antikomunistinės idėjos, reikalauja, kad visi viešai protestuotume, yra ne kas kita, kaip stoka politinio skonio. L. Valiukas turėtų puikiai žinoti, kad R. Nixonui nereikia priminti, ką Sov. Sąjunga yra okupavusi ir kokią situaciją sukūrusi pokario metais. Jis taip pat puikiai žino kelius, kaip R. Nixonui priminti, jei jau yra būtinas reikalas, kad -- ponas, kitą kartą kalbėdamas ar rašydamas apie Sov. Sąjungos okupuotus kraštus, paminėtų ir Lietuvą. Bet reikalauja, kad visa lietuvių visuomenė protestuotų, yra ne kas kita, kaip reikalavimas viešai parodyti mūsų visuomenės politinį nesubrendimą.

Kiek kartų teko skaityti autentiškas senatorių ar kongreso atstovų kalbas, kuriose atitinkamomis progomis jie paminai tai Pabaltijo kraštus, tai satelitinės valstybės atskirai. Būna progų, kai kalba eina, pvz., vien apie Ukrainą. Kita proga minima Lenkija ar Vengrija. Nejaugi L. Valiukas nori, kad kiekvieną kartą tokomis progomis nepaminėtų lietuvių visuomenės reikštų protestus?

L. Valiukas parodė gražios iniciatyvos ir įdėjo daug darbo pravedant rezoliucijų įnešimo akciją. Tam darbu nuolat ieškoma naujų taktikų ir stiprios politinės paramos. Ta talka yra atėjusi veik iš visų lietuviškųjų ideologinių grupių ir visuomeninių organizacijų. Darbas smarkiai pasitumėjęs pirmyn. Tame darbe kaip tik ateina momentas, kada reikia ypatingo budrumo ir ypatingai didelės paramos JAV politiniuose sluoksniuose. Toji parama neateina savaime. Jai įgyti ir laimėti reikia tinkamo priėjimo ir diplomatiškumo.

Ir tokiu momentu ateina raštas -- protestuokime prieš R. Nixono pareiškimą! Taigi, protestuokime prieš vieną aršiausių antikomunistų JAV.

Šis reikalas galėjo lengvai likti nepastebėtu. Raštas protestų rašymo reikalu galėjo būti ignoruojamas. Tuo klausimas tačiau nebūtų pasibaigęs. Iš tokių klaidų (o klysti yra žmoniškai!) turime mokintis, kad privalome būti apdairūs ir diplomatiškesni. (J.Č.)

DĖMESIO VERTA KNYGA

William-Frederick Press, Inc. New Yorke baigia spausdinti ir išleisti Theodore S. Thompson knygą "Comparative Philology and An Outline of Lithuanian Grammar".

Ši knyga apima mokslinę informaciją apie lietuvių kalbą, jos kilmę ir praeitį ir turi nepaprastą reikšmę palyginamajai filologijai. Toji knyga, kaip sakoma jos įvade, turi taip pat neįkainojamą reikšmę lietuvių tautai.

Knyga pasirodys gruodžio mėn. pradžioje ir ją jau dabar galima užsisakyti, rašant leidėjui -- William - Frederick Press, Inc. 55 East 86th St., New York 28, N.Y., arba autoriui Mr. Frederick S. Thompson, 103 West 16th St. Rolla, Missouari.

Tos nepaprastai reikšmingos lietuvių kalbos propagavimui knygos įvadą jau dabar yra atskira brošiūra atspausdinęs ir išleidęs Juozas J. Bachunas.

Šiame įvade, tarp kita ko, sakoma, kad filologijos studentams knyga turi nepaprastą vertę, nes ji supažindina skaitytoją su lietuvių kalbos antiškumu ir grožiu. Jos panašumas ir kilmė iš sanskritų kalbos yra nepaprastu šaltiniu palyginamajai filologijai ir yra raktu į kalbų civilizaciją.

Pažvelgus į lietuvių kalbos išsivystymo istoriją, paaiškėja ne tik jos išlaikytą puiki gramatinę struktūrą, bet ir jos natūralūs garsai, kūrybinis genijus net ankstyvoje mūsų civilizacijos eroje.

Išskėlęs visą eilę lietuvių kalbos grožio, struktūros ir mokslinės vertės ypatybių, autorius pabrėžia, kad pasaulis šiandien būtų dar turtingesnis savo kultūra, jei Lietuva būtų nepriklausoma, nes lietuvių tauta atstovauja netik protoarijų civilizaciją ir kultūrą, bet kartu savyje nešiojasi brangiausią pasaulio turtą -- jos puikią senovišką kalbą.

-- Ši knygos įvado pilną tekstą galima įsigyti pasiuntus 25 centus (galima pašto ženklais) J.J. Bachunui, Tabor Farm, Sodus, Michigan.

Įvadas yra autoriaus leidimu perspausdintas iš "Lietuvių Dienų". J.J. Bachunas patogiai išleista brošiūrėlę, taip puikiai pristatančią lietuvių kalbą, nori išplatinti tarp mūsų studentų ir viso jaunimo.

Tenka prisipažinti, kad perskaičius tą Th. S. Thompsono lietuvių kalbos apžvalgą, ir mums patiems mūsų kalba atsistoja tokioje šviesoje, prieš kurią tenka kartais nurauti, pagalvojus, kiek mes savo kalbą vertinam ir kiek žinome apie jos tikrąją vertę pasaulio filologijos mokslui ir kultūrai.

Toji brošiūra privalėtų būti kiekvienoje lietuvių šeimoje, kad pamačius, kaip mūsų kalba vertinama svetimųjų mokslininkų.

PATS SKAITYK IR KITUS RAGINK SKAITYTI DIRVĄ

Chicagoje susiorganizavo iniciatorių grupė mirusios Lietuvos operos solistės Vladislavos Grigaitienės vardo įamžinimui. Nutarta suruošti akademinį minėjimą, pavesti dailininkui nupiešti jos portretą, kuris būtų pakabinamas Čiurlionio galerijoje, išleisti monografiją. Atsiminimus ir nuotraukas prašoma siųsti Liet. Muzikologijos Archyviui: 2345 W. 56 St., Chicago 36, Ill. Į komitetą įrinkti: pirm. A. Kutkus, nariais Al. Dičiūtė - Trečiokienė ir St. Pautienienė. Kandidatais: Iz. Motiekaitienė ir J. Bertulis. Nuotraukoje komitetas su organizatoriais. Sėdi iš kairės: A. Kutkus, A. Dičiūtė - Trečiokienė, prof. J. Žilevičius, J. Kutkuvienė, R. Skipitis. Stovi: J. Bertulis, Br. Macevičius, L. Skipitienė, J. Ignatonis, St. Pautienienė, St. Pilka, Iz. Motiekaitienė, J. Byanskas ir A. Kalvaitytė-Velbasienė.

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

SPAUDA, KELIAUTOJAI IR MOTERYS

E. Čekienė

Artėjant parengimų sezonui vis dažniau matome spaudoje įspėjimų balsų rengėjams dėl parengimų tinkamo lygio ir jų informacijos visuomenei.

Gera žinoma, kad jauki salė ir neperkrauta programa daugiau sutraukia publikos. Tačiau rengėjai mėgsta programas padvigubinti, užtęsti, o ką bekalbėti apie parapijos sales, kur laikas neribotas, bet vagiamas nuo linksmosios dalies -- šokių, kurių jaunimas taip nerimaudamas laukia. Ir tai visai natūralu.

Betgi visų parengimų pasisekimui turi lemiančios reikšmės spauda, kuri mielai savo skaitytojus informuoja, talpina nuotraukas prieš ir po parengimo, bet pelno skirstyme retai prisimenama. Kokios reikšmės turi spauda parengimams, kartą vienas redaktorius įrodė rengėjams, netekęs kantrybės, po eilės viešos org-jos garsinimų nesulaukęs tam laikraščiui iš rengėjų jokios padėkos, sąmoningai "užmiršęs" atspausdinti paskutinį informacinį pranešimą apie už trijų dienų įvyksiantį tos org-jos pobūvį.

Koks sąmyšis kilo rengėjų tarpe ir kokia neapykanta laikraščiai, nemokamai tarnavusiam jiems ilgus metus. Rengėjai kvietė svečius telefonu. Pagailėję lietuviškam spausdintam žodžiui simbolinės aukos, apmokėjo stambią sąskaitą telefono kompanijai, o dalyvių susilaukė daug mažiau.

**

Prieš keletą metų spaudos paskelbus, kad tūlas naujasis ateivis skrenda atostogų praleisti į Ispaniją, lietuvių tarpe sukėlė didelę sensaciją. Keičiasi laikai ir kas kart stipriau įsitvirtina naujasis lietuvis ateivis naujoje žemėje. Dabar tokios kelionės virto kasdieniniu reiškiniumi, ir ne tik po Ispaniją, kur pragyvenimas dolerių žymiai pigesnis, bet ir po visus laisvos ir net komunistų pavergtus pasaulio kraštus.

Niekas nedrįs neigti kelionių ar pasimatymų su įtakingais žmonėmis naudos, nieko nestebina.

na ir negąsdina šiandien jokios išlaidos. Per eilę metų, viską praradę, daug vėl įsigijom, kai esame sveiki, uždirbame ir gyvename sotūs. Negąsdina keliautojų nei išlaidos nei nežinomų kraštų džiunglės. Yra, tačiau, mažų dalykų, kurie keliautoją gąsdina, o eilinių žmonių stebina, tai jų nutolimas nuo savo lietuviško kamieno, nutolimas nuo savo spaudos, kuri skelbia jų keliones, talpina nuotraukas informuoja lietuvių visuomenę apie jų laimėjimus. Tenka nustebti pasiūlius užsiprenumeruoti ir nudegti paprašius aukos, štai, labai nesenai, besikalbant apie numatytą kelionę, išdrįsau paprašyti kelių dolerių aukos, išdėsčiusi didelį ir visiems bendrą taurinį reikalą.

"Ak, tik ne dabar, taip sunku su pinigais, kitą mėnesį išvykstame ilgesnei kelionei po platų pasaulį, net visam mėnesiui", nusiskundė mano bendrakalbis.

Ką gi, rimta priežastis.

Palinkėjau gero vėjo.

**

Apie lietuvių moters įnašą tautai visais laikais, visose srityse reikėtų daug rašyti, nes jos daug nuveikė dar prieš Lietuvai nepriklausomybės atgavimą Rusijos gilumoje, atkakliai kovodamos už lietuvių. Tada jų mažą tebuvo besirūpinančių vien savo asmeninį gyvenimą. Tiek vyrai tiek moterys buvo visi tautos kariai, tik skyrėsi būdais ir kovos priemonėmis.

Moterys daug pasidarbavo atkuriant Lietuvą ir jau nepriklausomoje tėvynėje. Jų įnašą tautos istorijoje išsamiai apibūdinti, visus jų nuopelnus sužymėti reikėtų parašyti visą knygą. Kokius gi nuopelnus mūsų istorija priskirs dabatinei išeivijos lietuvei? Ką veikime mes, po tiesioginių savo darbų?

Leidžiamieji "Moters" žurnalą, skiriamą išeivijos lietuvei, besisielojančiai lietuvių išlaikymui, dalyvaujančiai kultūrinėse, šalpos org-se ir spaudoje. Stip-

riname išeivijos lietuvių dviasioje, talkiname jai spręsti sunkias vaikų auklėjimo svetimame krašte ir tautybės išlaikymo problemas, išdidžiai atsakys man Kanados Lietuvių Katalikų Moterų Draugija, to žurnalo leideja.

Tiesa, žurnalas gražus pažinti, patrauklus vartyti ir įdomus paskaityti. Bet pasitaiko net keli numeriai iš eilės užpildyti vien vyru rašiniais, nagrinėjančiais moterų problemas. Pasauliečių ir kunigų. O kur gi pati išeivijos lietuvių moteris? Ar ji užmiršo lietuviškai rašyti, ar ji dar skaito nors ir vyru jai skirtus rašinius?

"Drauge" turime moterų skyrių jau ilgą laiką pastoviai redaguojamą. Tačiau ir jame rimtesniais moterų klausimais pasisako dažniausiai vyrai, net pati redaktorė visą dėmesį sukaupusi tik kino filmų atpasakojimams.

Šeimos klausimais daug rašo ir "Laiškai Lietuviams", bet moterys bendradarbių pastoviai aprašo tik filmų santraukas.

Lietuvės moters dėmesio vis labiau pasigenda ir kiekviena dabartinė organizacija. Štai, kad ir prieš kelias dienas buvo vienos

SOVIETŲ BAZĖ CHICAGOJE

Taip užvardintu vedamuoju Chicago Tribune pasitinka Kennedy - Gromyko susitarimą įsteigti savo konsulatą Leningrade ir Chicagoje. Laikraštis išveda:

"Leidimas sovietams įsteigti Amerikos Viduriniųjų Vakarų širdyje savo konsulatą, kuris, kaip moko patyrimas, gali būti tik komunistinio špionažo centras, turi dar mažiau prasmės, negu sudarymas atominio bandymo draudimo sutarties ar pardavimas kviečių už 250 milijonų dolerių. Chicago iš tikro niekada neprašė tos garbės...

... Kad padiskutavus pasikeitimą konsulatais naujoje rytų vakarų sandaros atmosferoje, Rusijos užsienio reikalų ministeris pasirinko įdomią sukaktį. Lygiai prieš metus Gromyko Baltuose Rūmuose užtikrino p. Kennedy, kad Chruščiovas nestatų jokių tolimesnės distancijos raketų Kuboje, kas buvo aiškus melas.

Šį kartą sovietinis svečias buvo susirūpinęs ne raketom, bet konsulato raštinėm ir tiesioginiu oriniu susisiekimu tarp New Yorko ir Maskvos. Prieš metus JAV stovėjo atominio karo slenkstyje dėl sovietų raketų Kuboje. Dabar mes siūlome tiems patiems rusams diplomatinę nepažeidžiamą valstybės centrą. Net pasakos Alice negalėjo tikėtis keistesnės stebuklų šalies".

org-jos suvažiavimas ir jos 75 metų nuo įsikūrimo sukakties minėjimas. Iškilmingame atidarymo akte ir įdomios paskaitos apie padėtį tėvynėje ir jos laisvinimo problemas dalyvavo tik dvi moterys. Tuo metu vienas iš prelegentų apgailestavo, kad išeivijų tarpe pastebimas nuolat didėjantis užsidarymas savaime kiable. Ar tik ne moterys to užsidarymo didžiausios kaltininkės, pirsos išvada.

Yra viena veiklos sritis, kuriai dabartinė lietuvių išeivė skiria visą savo dėmesį, tai madų parodų organizavimas. Daug laiko, energijos ir rūpesčių skiria organizatorės ir labai didelį sušidomėjimą rodo dalyvės, gausiai atsilankydamos.

Sakoma, tikslas pateisina priemonės. Iš parodų gautas pelnas naudojamas kilniems tikslams. Neabejotina, kad ir lietuvių turi būti elegantiška ir moderni, bet ar tik toks yra dabartinės išeivijos lietuvių dviasio penas?

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Paskubina jūsų siuntinį jūsų draugams ir giminėms į bet kurią SSSR dalį ----- Licensed by V. O. Vnesheposilto

SIUNTINIAI APDRAUSTI -- PRISTATYMAS GARANTUOTAS -- GAVĖJAS NIEKO NEMOKA --

Visuose mūsų skyriuose jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo suteapysite nei perkant kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų tinkamų siuntiniams pigiau nei bet kur kitur. Dėl papildomų informacijų ir nemokamų kainaraščių rašykite ar aplankykite jums artimiausią skyrį:

• NEW YORK 3, N. Y. -- 39 -- 2nd Ave. ----- AL 4-5456
• NEW YORK 11, N. Y. -- 135 W. 14th St. ----- CH 3-2583
• BROOKLYN 11, N. Y. -- 370 Union Ave. ----- EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. -- 600 Sutter Ave. ----- DI 5-8808
• ATHOL, Mass. -- 61 Mt. Pleasant St. ----- CH 9-6245
• BOSTON, Mass. -- 271 Shawmut Ave. ----- LI 2-1767
• SOUTH BOSTON, Mass. -- 359 W. Broadway -- 268-0068
• BUFFALO 6, N. Y. -- 322 Fillmore Ave. ----- TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. -- 2222 W. Chicago Ave. ----- BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. -- 3212 So. Halsted St. ----- WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio -- 904 Literary Rd. ----- TO 1-1068
• DETROIT, Mich. -- 7300 Michigan Ave. ----- VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. -- 606 Bridge St., N. W. GL 8-2256
• HAMTRAC, Mich. -- 11333 Jos. Campau -- TO 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. -- 200 Franklin Ave. -----

Tel. 233-8030, 246-0215

• IRVINGTON 11, N. J. -- 762 Springfield Ave. ----- ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio -- 21 Fifth Ave. ----- RI 3-0440
• YONKERS, N. Y. -- 555 Neppenhau Ave. ----- GR 6-2681
• LOS ANGELES 22, Calif. -- 960 Atlantic Blvd. AN 4-2994
• LAKEWOOD, N. J. -- 126 -- 4th St. ----- FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. -- 428 Springfield Ave. ----- BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. -- 509 Congress Ave. ----- LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. -- 99 Main St. ----- MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. -- 176 Market St. ----- GR 2-6387
• PHILADELPHIA 23, Pa. -- 525 W. Girard Ave. PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. -- 1015 E. Carson St. ----- HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. -- 2676 Sutter St. ----- FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. -- 6 John St. ----- PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. -- 174 Millbury St. ----- SW 8-2868

**-TELEPHONE-
Cleveland Trust
WHEN MONEY IS A MUST
MA - 1-1660**

**PHONE ABOUT LOANS
DAY OR NIGHT**

**The Cleveland Trust Company
72 Convenient, Complete Banks**

Žiupsnelis netolimų prisiminimų. iš paskutinio susirinkimo

TABORO FARMOJE

MARIUS KATILIŠKIS

Ir taip kasmet. Ir taip prabėgo daugel metų. Mums atvykstant palydėti vasaros. Kur? Ne Minnessotoje ir ne Liuzijanoje, bet savo kieme po vikšnomis ir akacijomis, gausiam, gražiam būry.

Malonesnio penktadienio aš nebesitikiu, lygiai kaip po jo sekusio šeštadienio. Palikus viską -- namus ir iki dantų gėlimo atsiėdusią darbovietę pasileisti plačiuoju vieškeliu ir su kiekvienu rato apsisukimu jausti, kad artėjai ir artėjai. Mes atvykome vėlai. Tik penktadienio vakarą, kada jau daug paskaitų buvo išklausa ir nevienas paskaitininkas, išsakęs save, buvo išvykęs namo. Plačiai ir nesiruošiu visko užgriebti, tik tai ką mačiau. Be to, mano įvadas į tas kelias kuklias ir subjektvias pastabas buvo tikras senybės išsiplepėjimas, dėl ko

man net nejauku darosi. Po Henriko Nagio sodraus pašnekėsio apie George T'fakl, vykę pasitarimai Federacijos organizaciniais ir egzistenciniais reikalais, sulaukė gausų pulką filisterių. Ar Santarą laidoti ar dar bandyti paieškoti jaunimo tarpe. Ar neverta atgaivinti puikiai klestėjusius skyrius periferijoje. Nevienas pasisakė, kad taip, nes po ketletą studentų visur atsirastų. Kuom turi remtis federacija -- kultūrine ar politine veikla? Turbūt ir politika reikalinga, bet man vaidenosi, ir dabar niekaip kitaip Federacijos negaliu įsivaizduoti atjungus kultūrinį pobūdį. Leidžiamos knygos, ruošiamos dailės parodos, literatūriniai vaka-

rai ir minėjimai ir, pagaliau Metmenys. Tik pagalvojus kaip pasikeistų, aišku kieno naudai, lietuviško gyvenimo balansas, norisi šaukti ir rėkti pilna burna, kad viską turime daryti, kad išlaikytume Metmenų žurnalą. Kažkaip nustumti, kad federacijos nariams reikia aiškinti žurnalo svarbą ir vertę, priminti prenumeratos reikalą ir net įtikinėti, panaudojus visas priemones net iki represijų imtinai. Metmenims turėtų atsirasti ne tik šimtinių, bet ir tūkstantinių pakankamai, gerai žinant, kad dešimteriopai menkesniems dalykams jų nestigą.

Šeštadienis prasidėjo su Vytautu Kavoliu. Tik tiek galėčiau pridėti, kad man, o gal ir daugeliui, Vytauto Kavolio, lygiai ir Henriko Nagio klausytis niekad nepabosta, nežiūrėti apie ką jie kalbėtų. Rimtai ir žinoviskai apie Lietuvos teatrą pasakojo Jurgis Blekaitis, tik gaila kad jis pasitenkino apžvalginio žvilgsniu, be to jau kitur skaitytų ir pažįstamu, kai iš jo buvo galima tikėtis visiška naujo.

Literatūros vakarui iš Bostono atskubėjęs Antanas Gustaitis, be abejonės visiems buvo atrakcija. Persisverti į antrą šeštos dešimtys pusę ir išlikti gyvastingai jaunui ir gaivališku savo kūryboje ir mostuose, tai labai daug ir tai įsidėmėtina mums visiems, mūsų sambūriui, pasižovusiam eiti su gyvenimu ir nepasilikti, ir dar bandyti atsivesti už rankos jaunuosius.

Šeštadienio vakaro užsklandai, vietoje laužo, ir vietoje, ir tuč tuojau po literatūrinės programos prasidedančio drapako, saliuokėje, grojant elektroninei mašinai ir periferijose išsivystančio grupiniai ir intymaus bendravimo, rinkomės teatriniam spektakliui. Satyrinio literatūrinio kabareto pasirodymas šiuo kartu bus palikęs giliai įsirežiusias vėžes suvažiavimo dirvone. Kiek mane liečia, tai tegaliu pasakyti, kad nebeprisimenu kada būčiau juokėsis taip tikrai ir nuosirdžiai. O juoko taip mums reikia, tikro aristofaniško juoko, galinčio praverkti net varlę. Stebėjau pirmąjį tos grupelės bandymą pasirodymą Union Piere,

Grupė suvažiavimo dalyvių Tabor Farmoje raško obuolius. Iš kairės: V. Alantas, Br. Raila, D. Raičienė, M. Morkūnas, Alantienė, Z. Morkūnienė ir J. Našlidūnas. P. Petručio nuotrauka

paskui Market Parke ir todėl galėjau nustepti pažanga. Didele, privertusia susimąstyti ir ieškoti atsakymo, kas darytina, kad toji kelių jaunuolių spontaniška rikiuotė neiširtų, o brėstų ir vystytųsi. Reikėtų žmogaus su teatre bei režisūrine patirtimi, reikėtų dailininko ir taip pat dramaturginės plunksnos. Reikėtų nemažos talkos ir išeitų neįtikėtini dalykai. O tas įmanoma, nes tokių žmonių mes turime pakankamai. Tik organizuotumo ir kondensavimo tam tikruose rėmuose. Ar čia veiklės federacijos žmonėms nereikėtų pamiklinti savo galveles, kad neišleis iš savo rankų tokio laimikio, kuris beveik siūlosi?

Tyliai plaukia per naktelę dainos į tave... Taip, rodos plaukė tos dainelės toje naktelėje, bet taip tykiai ir subtiliai, kaip niekad, Dievaži. Negalėčiau iš karto pasakyti, kas buvo uždėjęs ranką ant peties, kad išliktumei tokiu geručiu ir santūriu. Gal mūsų mielo kanadiško bičiulio dailininko Kęstučio Račkaus darbai, išdėstyti auditorijos sienose. Taip, dėl jo vieno buvo verta atsižadėti namų ir vykti Taboro Farmon. Nepajėgiančiam įsijausti abstrakčio meno gelmėn ir filosofijon, vienok buvo pakankamai aišku ir apčiuopiamai tikra, kad kalba į tave tavo draugas, brolis ir lygiai tikras ir klaidžiojantis savo ieškojime ir netikrume, surandantis ir džiogausiantis, nerandantis ir verkiantis, lygiai kaip tu. Auditorijos trė-

mavimas išklausė ir ieškančio dailininko darbus, vertė pajusti save ir stengtis išsilaikyti. Beje, tai ne vienkartinis užsimojimas žodį jungti su akivaizdžiu poveikiu. Toje pačioje salėje kasmet mes regėjome aliejų, akvarelių ir grafiškų telkinius.

Taigi.

Dainelės plaukė kaip visuomet. Bet tykiai, kaip Schuberto serenadoje. Ir iš viso, kas bus atsitiškė, kad šitoks susiklausymas? Girdėjau barantis bičiulį Zenoną, barantis pilnai patenkinto žmogaus balsu -- girdi, jei jau visi be varovo bizūno susirenka, ir iki paskutinio žodžio išklausos kas tau patiekta, tai ar nebus tik kartais pradžia darbų, apie kuriuos mes kalbame ir kuriuos žadame atlikti? Mačiau porą pilie-

čių einančių stačiai pas Valdą pasiklausti, kas gyvena kitoje jų bakužės pusėje. Jeigu svečiai amerikiečiai, tai mes nė pelyte necypytelsime. Jeigu lietuviai, tai gal truputį ir garsiau... Gaila buvo Raimundo, kurs, nors pasisys, neberado jokios spragelės, į kurią būtų galėjęs įkišti savo viršiliškai pakabų pirštą. Net pora atvejų stebėjau tą patį Raimą, besivarinėjantį pakluonėse prelegentą su pagrįstu priekaištu.

-- Kuris gi čia velnias! Auditorija mirksta prakaitu, o tu tebeplavinėjai. Jau dvylika minučių po aštuonių...
Taip, taip...

Ar neto Raimundo nuopelnas buvo atskratyti balastą ir matyti tik matančius ir girdinčius? Tai

(Nukelta į 5 psl.)

Iš Bostono atskubėjęs Antanas Gustaitis, kuris be abejonės visiems buvo atrakcija. P. Petručio nuotrauka

KAI RUSAI ATEINA

(IŠTRAUKA IŠ KNYGOS "WENN DIE RUSSEN KOMMEN")

31

ROBERT RAID

Ji nuleidžia akis.
-- Taip -- mes turime atsisveikinti. Ir bijau, kad mudu niekad, niekad nepasimatysim! Tikriausiai jau niekadosi!
Ji vėl pakelia akis.
-- Ir tu galėtum drauge važiuoti į Maskvą, Robertai, Galvą tu tikrai gerą turi, bet -- vis tik nepasirodėi pakankamai gudrus! Staiga man pasidaro šalta, Jaučiu, kad esu perspėjamas, bet šito ji neturi pajusti!
-- Gavai ten gerą vietą, Estera?
Ji tik patraukia savo dailius pečius.
-- Gerą? Taip manau. Mažiausiai bent užnugaryje.
-- Ar ji taip jau gera? Aš visados galvojau, kad tu ..."
Estera mane nutraukia.
-- Negi tu iš tikrųjų manai, kad aš galiu būti tokia kvaila, kaip daugumas mūsų žydų? Ne, mano mielas! Nemanyk, kad aš duosiuos taip išnaudojama, kaip tie visi Goldbergai, Pasternakai ir Judeikiniai? Šie kvailiai leidžiasi išstumiami į priekį ir daro kiaulystę po kiaulystės, o jie nepagalvoja, kad taip rusams patogiau. Vėliau bus tvirtinama, kad žydai tą ir tą padarė, o patiems rusams niekas nieko neprikli!
-- Vadinas, tu nori pasakyti, kad žydai tėra tik įrankiai rusų rankose ir kaip tokie išnaudojami?
-- Kaip tik tą patį! Argi mūsų žmonėms būtina buvo vadovauti naikinamiems batalionams? Estų kaliniai ir atmatos pasidarė naikinamųjų batalijonų herojai! Žydai -- jų vadai, tačiau niekas nepagalvoja apie rusus politrukus ir visi užmirš ir neprisimins, kad visų naikinamųjų batalijonų viršinėje sėdėjo rusas politrukas ir kad šioji visa akcija yra rusų vairuojama! Jeigu jūs keikiate ar spaudotės, tai spaudote tokius, kaip Goldbergai, Pasternakai, Kompai -- kaip tie idiotai besivadintų. Bet tokių, kaip draugas Rakutinas arba Šiurkinas, kurių žinioje visi naikinamieji batalijonai, tokių niekas nežino!
Tu teisi, Estera!
Ji tik nusikvatoja.
-- Žinoma, aš teisi! Ir tai ne vien tik ten, kas liečia naikinamusius batalijonus, bet visur! Rusai naudodami šitą taktiką turi savo pagrindą. Aš pati netikiu, kad jie mums žydoms malonę daro arba mumis pasitiki. Rusai buvo ir tebėra nuožmūs antisemitai! Tik prisimink žydų pogromus caristinėje Rusijoje! Tais laikais nebuvo nei

Hitlerio, nei nacių -- o tačiau žydai buvo gatvėse skerdžiami, kaip kokiame karnavale. Ne, aš visai netikiu, kad rusai komunistai staiga būtų pasidarę žydų draugais. Rusai kaip būvę taip ir bus antisemitai!

-- Ir nežiūrėti to, vistiek važiuoji į Rusiją?
Ant savo piršto ji sukinėja didžiulį deimantinį žiedą.
-- Kodėl gi ne? Pagaliau -- kas man belieka? O be to, aš dirbsiu šešėlyje. Mūsų tauta vien tik dėl to pasidarė didelė ir galinga, kad ji veikė užnugaryje, patamsėje. Ir vos tik žydas prasiveržia į šviesą, į saulę, jis tuojau nudobiamas. Žydų yra daug, ir jų tarpe vis atsiranda kvailių ir idiotų. Supranti, Robertai?
Aš pritariu. Ligi tam tikro laipsnio ji yra teisi.
Estera pasižiūri į laikrodį ir atsistoja.
-- Laikas man eiti. Gaila, kad paskutinio vakaro negalėjome praleisti patogiai. Sveikink savo motiną!
Prieškambyje paduoda man ranką.
-- Tiesa, norėjau tau ką kį įdomaus papasakoti.
-- Idomu?
-- Norėjau tik papasakoti apie vieną iš tavo mylimųjų. Atsimeni, kai matėmės kavinėje ir tu buvai su viena gražia moterimi?
-- Na?
-- Ta moteris su Zarah Leander veidu. Tačiau -- nesitikėk su ja daugiau pasimatyti.
Estera šyptelį patraukdama pečiais.
-- Nieko -- ji palaikė ryšius su miško broliais. Žinoma, NKVD turėjo įsikišti. Ji buvo suimta ir tardoma! Tačiau ji buvo užsispyrusi ožka -- toji tavo draugė. Užsikirtus ir tyli. Galop ji buvo perduota Šlyfšteinienei -- supranti, ką tas reiškia (Šlyfšteiniene -- NKVD žydė, pasireiškusi kaip nuožmiausia NKVD kankintoja Estijoje anais metais, Vert.)! Kaip buvo toliau -- pats gali dasiprotėti. Taip, Robertai! Taip užbaigia visi, kurie yra tokie kvaili -- kaip tavoji draugė. Man jos gaila. Ji buvo tokia graži, tiesiog per graži, kad savo gyvenimą užbaigtų Šlyfšteiniene laboratorijoje. Bet -- taip kliūva visiems kvailiams ir ... idealistams! Labanakt, Robertai ir ... viso gero.

Dar kartą palinksta vakaras virš drebančio miesto. Pasikeliu laiptais ir atsiėmęs balustrados dairausi. Kruvinai raudona saulė lenkiasi prie jūros, vienas kitas tamsus debesėlis styro danguje. Pamažu skęsta raudonas saulės kamuolys jūroje. Šiandie tokia raudona jūra ir neįsivaizduojamai apmirusi.
Žvyruije tylūs ir atsargūs žingsniai. Iš paskos kažkas artinasi prie manęs ir sustoja prie žemės baliustrados. Matosi tik baliustradon atsiėmęs alkūnė. Ji mėlyno kombinzo rankovėje su raudonu raiščiu. Po velnių! Negi ir čia negalima turėti ramybės! Žvilgsnį nukreipiu į tolimas.
Atsargiai pasigirsta balsas šalia manęs:
-- Ko gi taip dairaisi, klasės drauge?
Pasuku galvą. Šalia manęs išdžiūvęs veidas draugo Sulo naikinamųjų batalijon uniformoje. Taip -- tikrai Sulo! Bet -- jis apie 30 metų pasenęs. Jo šviesūs plaukai bespalviai, nudrįbę ilgom sruogom žemyn. Aukšta lygi kaktą išraižyta gilomis raukšlėmis. Akys mažy-

tės ir prigesusios, skruostai sudribę, žandikauliai prasikišę. Net ir jo nosis lyg kiek sumulkėjusi. Nepasakyčiau, kad šis pavidalas bent kiek primintų seną klasės draugą Sulo.

-- Ko dairausi, Sulo? Aš matau kruviną jūrą. Kruviną jūrą visame Pabaltijy. O dabar -- matai ir tave žudikų uniformoje. Ar jau nusiplovei savo rankas -- jos jau nekruvinos?
Sulo tyli ir žiūri į tolį.
-- Sulo! Ar tau smagu rodytis šioje žmogžudžių uniformoje? Aš tave prisimenu, kaip tu didžiavaisi savo elegantiška eilute ir kaip atsargiai glaudai prie savęs savo naują portfelį. Kur dabar tasai portfelis, Sulo?

Sulo tyli, tik jo pečiai lyg susitraukia, kaip nuo botago kirčių.
-- O gal tavo rankoje naganas vertesnis už turėtą portfelį?
-- Kodėl mane taip kankini, Robertai?
-- Sulo! Aš tave kankinu? Jeigu taip, tai belieka tuo tik džiaugtis! Aš tegaliu būti tik laimingas, galįs vieną iš jūsiškių pakankinti!
-- Liaukis pagaliau, Robertai!
-- Liautis? Bet kodėl gi? Ar tavo jautrūs nervai šito neatlaiko? Bet kodėl tavo nervai tyli, kai su savo draugais važinėji aplink, skriodi nelaimingųjų pilvus, apipili žibalu ir uždegai, kai prievartauji moteris, pasmeigi ant durtuvų kūdikius?
-- Aš to nedarau, Robertai. Ne aš!
-- Tikrai? Tad esi bailys, jeigu tu dabar nemeluoji! Bet tu turi drąsos visa tai matyti ir gėrėtis! Tu esi kiaulė, Sulo, šlykšti, purvina kiaulė!

Sulo apsisuka ir vėl prieina arčiau.
-- Nutilk pagaliau, Raidai, arba aš užmiršiu, kad mes kadaise buvome klasės draugai. Aš --
Mane pagauna juokas.
-- Puiku, Sulo! Taip ir reikia! Dabar tu man grąsinai -- bet juk aš nebijau! Niekad ir anksčiau tavęs nebijojau! Net ir dabar, nors tu esi galvažudžių bandos uniformoje, nešioji raudoną pantį ant rankovės ir kišenėje laikai naganą. Iskysk mane arba čia pat vietoje nudėk! Juk tu papratęs. Man būtų tik malonumas!

Sulo veidas papilkėja.
-- Bet juk aš viso to nenorėjau. Pagaliau aš neįstengiu tau prieštarauti!
-- Gal tau ir nepatinka toji skerdynių akcija, bet juk tu su jais drauge, nežiūrėti viso ko. Diena iš dienos!
Sulo tik patraukia pečiais.
-- Kas gi man belieka daryti, Robertai? Juk aš -- komunistas!
-- Tu komunistas? Ne, Sulo! Tu joks komunistas! Jeigu tu iš tikrųjų būtum komunistas, aš tave bent kiek respektuočiau. Bet juk tu neturi jokio įsitikinimo! Sulo! Paprasčiausiai tu tik norėjai padaryti karjerą -- ir štai ją turi! Pradžioje tu išdavei savo draugus, savo gimtinę, savo tautą -- ir už tai gavai portfelį! Dabar iš rusų malonės tą portfelį turėjai išmainyti į naganą. Ar tai čia tavo įsitikinimai? Jis tik sušunka:
-- Ne, ne! Aš buvau komunistas, buvau įsitikinęs!
(Bus daugiau)

ANTANAS TAMOŠAITIS IR JO DAILĖS PARODA CHICAGOJE

Šitai ir yra liaudies dailė, . . . O ji turi būti mūsų dailės pamatas, iš jos turi pakilti savotiškas lietuvių stilius, ji yra mūsų pasididžiavimas, nes tas gražumas, kurį turi savyj, yra grynas, savotiškas ir išimtinai lietuviškas.

M. K. ČIURLIONIS

Dail. Antano Tamošaičio dailės darbų paroda vyks Chicagoje Jaunimo Centro patalpose nuo spalio 26 iki lapkričio 3 d. Parodoje bus išstatyta 30 tapybos, 10 akvarelės ir 12 grafikos-litografijos kūrinių.

Dail. Ant. Tamošaitis baigė Kauno Meno Mokyklą 1929 m. ir tais pat metais buvo priimtas tos mokyklos lektoriumi, išbuvęs juo iki 1932 m. Yra dėstęs liaudies meną būdamas lektoriumi Dotnuvos Žemės Ūkio Akademijoje (1932-1940), Žemės Ūkio Rūmuose, Kauno Taut. Dailės Instituto D. Audinių skyriaus vedėjas (1942-1944).

Pasitraukus į Vakarus nuo 1946 m. iki 1949 m. Freiburgo Ecole des Arts et Metiers Aud. Studijos vedėjas, o nuo 1949 iki 1950 m. Montrealio YMCA Academy of Art and Craft direktorius.

Tautinės dailės darbų klausimais A. Tamošaitis yra parašęs: 8 knygas apie sodžiaus me-

ną, Audimas, Austiniai kilimai, Staltiesės. Šalia to yra dalyvavęs visoje eilėje grupinėse ir pavienėse dailės darbų parodose.

atėjo į mus, palyginti, labai vė-lai, nes lietuvių liaudies meno studijų periodą sekė dar kitas -- intymti pažintis su didžiaisiais

Dailininkas ANTANAS TAMOŠAITIS

Gražiai išleistame Chicagoje ruošiamos parodos kataloge rašytojas Antanas Rūkas apie dail. Ant. Tamošaitį ir jo kūrybą rašo:

Visas ilgas Antano Tamošaičio savęs išsakymui pasirošimo kelias buvo surištas su lietuvių liaudies menu, su įvairiausiomis jo apraiškomis. Jis yra išvaikščiojęs, išvažinėjęs visą mūsų tėvynę, beieškodamas liaudies meno turtų mūsų muziejams, jis iki mažiausių niuansų išstudijavo jų pobūdį -- piešinio brailą, spalvinį toną, detalių sandėrį, tapdamas autoritetu lietuvių liaudies meno problemose ir, dar daugiau, visą tą praeities grožį pridedamas naujai buičiai tautiniuose drabužiuose, medžio dirbiniuose, metalo kaliniuose, kurie pamažėle išplito mūsų švietimo šventadieninio gyvenime.

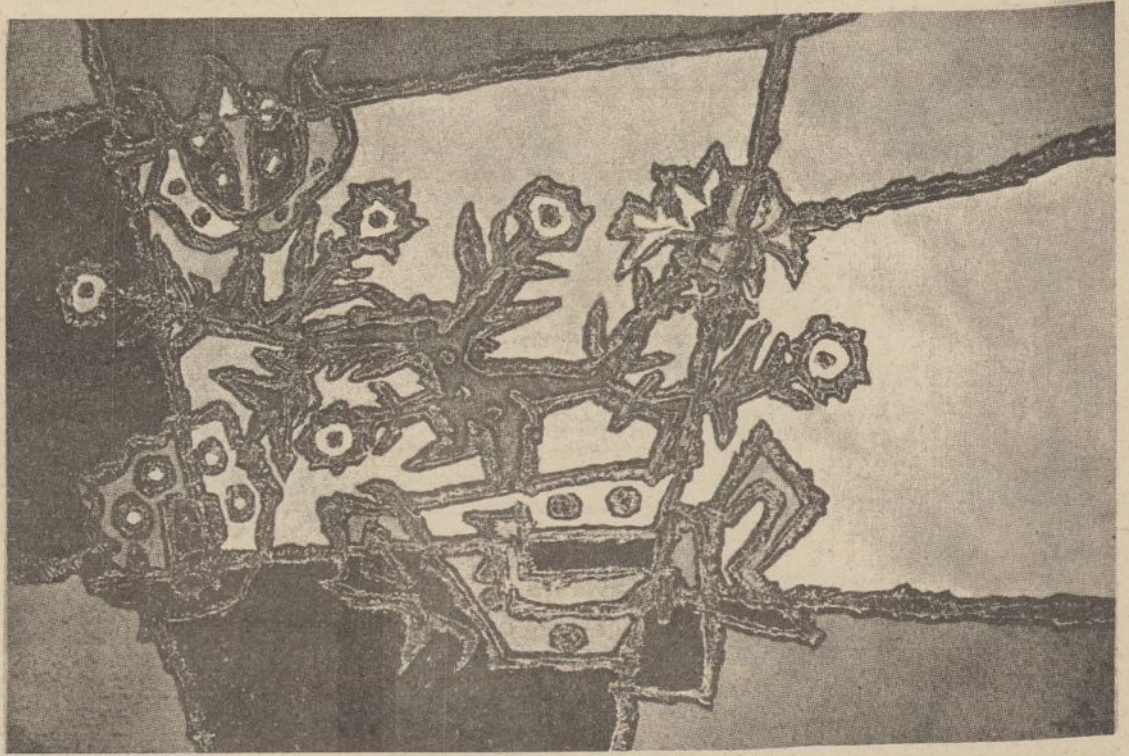
Antanas Tamošaitis savo išbaigtais ir originaliais darbais

Marius Katiliškis

Renkantis teatriniam spektakliui... Iš kairės: R. Kavolienė, A. Mackus, H. Nagys ir Z. Katiliškienė - Liūnė Sutema.

P. Petručio nuotrauka

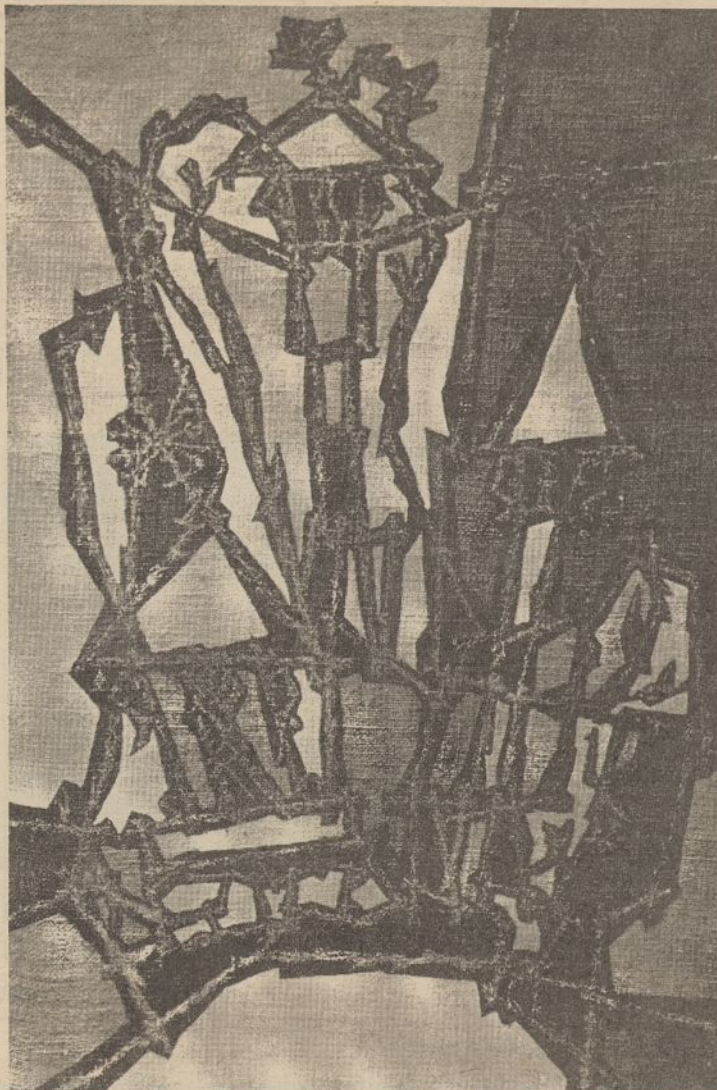

Marčios gėlė

Dėl to tad dailininkas, net be mažiausios užuominos į betkokį efektą, išgauna žavinčią meninę teisybę.

Antano Tamošaičio stilistiniai polėkiai, tur būt, išplaukiant iš jo meninės prigimties, sutapo su lietuvių liaudies meno stiliaus pagrindais, todėl jo darbuose (piešinyje, spalvose, kompozicijose) atrandame tuos pačius aspektus, panaudotus visiškai savam, individualiam ir ligi šiolei niekur ir niekada nematytam grožio pasauliui išreikšti. Subtilus kompozicijos pajautimas, linijų formų ir spalvų darna, konstruktyvė fantazija ir meistriškas piešinys įgalino dailininką tą savo pasaulį skelbti stipriu skambėjimu.

Klasikos studijos išmokė dailininką branginti kūrybos techniką, modernaus meno pavyzdžiai atidengė šių dienų dailės principą, lietuvių liaudies menas teikė įkvėpimą, bet jeigu reikėtų Antaną Tamošaitį, kaip menininką, įrikiuoti į kurią nors srovę, grupę, jeigu reikėtų atras-

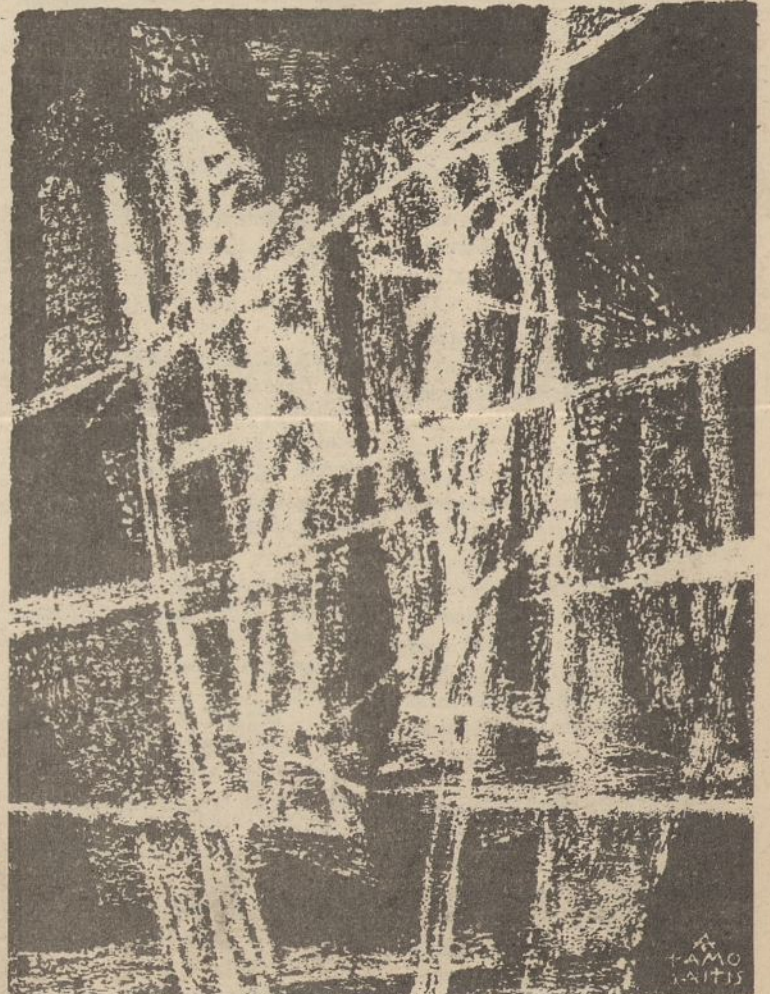
Kalvos tyla

viso pasaulio praeities klasikų kūrybos laimėjimais ir dvidešimtojo amžiaus moderniojo meno klaidžiojimais, polėkais ir atradimais. Visų tų trijų galinų tekėjimų sintezę, kaip trijų upių santaką, ramiai plaukiančią į neužmatomą tolą, žydinčią prieš mūsų išplėstas akis mes ir matome Antano Tamošaičio ramiose drobėse.

Savo kūryboje Antanas Tamošaitis nėra spontaniškas, tarytum koks lyrikas poetas, jo darbuose nėra atsitiktinumo, nėra irracionalaus įkvėpimo padarinių, dailininkas savo metodu yra tikras moderninio meno atstovas, kuriam įkvėpimą ar impulsą seka gilus išmastytas, visų kūrinių objektų (linijos, plokštumos, erdvės, kontūro, spalvos, dėmės) padėjimas vienoje vienintelėje vietoje, kurioje jie ir tegali būti gyvi ir ryškiausiai kalbūs.

Ji jo pirmtakus, jeigu reikėtų ji susieti su praeities ar dabarties dideliais dailės pasaulio vardais, mes nerastume jam vietos, mes nerastume tokių vardų nė Lietuvos menininkų plejadoje, nė pasaulinėje. Dailininkas Antanas Tamošaitis yra vienas, nieko neprimenantis iš praeities, su niekuo negiminingas dabartyje. Ilgų ilgų metų kruopščios studijos ir kūrybinė vienatvė žavingose, pusiau primityviose Švento Lauryno upės pakrantėse tapo apvainikuotos dideliais laimėjimais spalvinėse drobėse ir popierio lakštuose -- Antanas Tamošaitis stovi vieni vienas, kaip originalus ir modernus lietuvių tautinis dailininkas.

Kaip neapsakomai brangi yra motulės pasaka, girdėta šaltą žiemos vakarą vaikystėje, atklydusi dabar, po daugelio klajonių metų, prisiminimuosna, kaip ap-

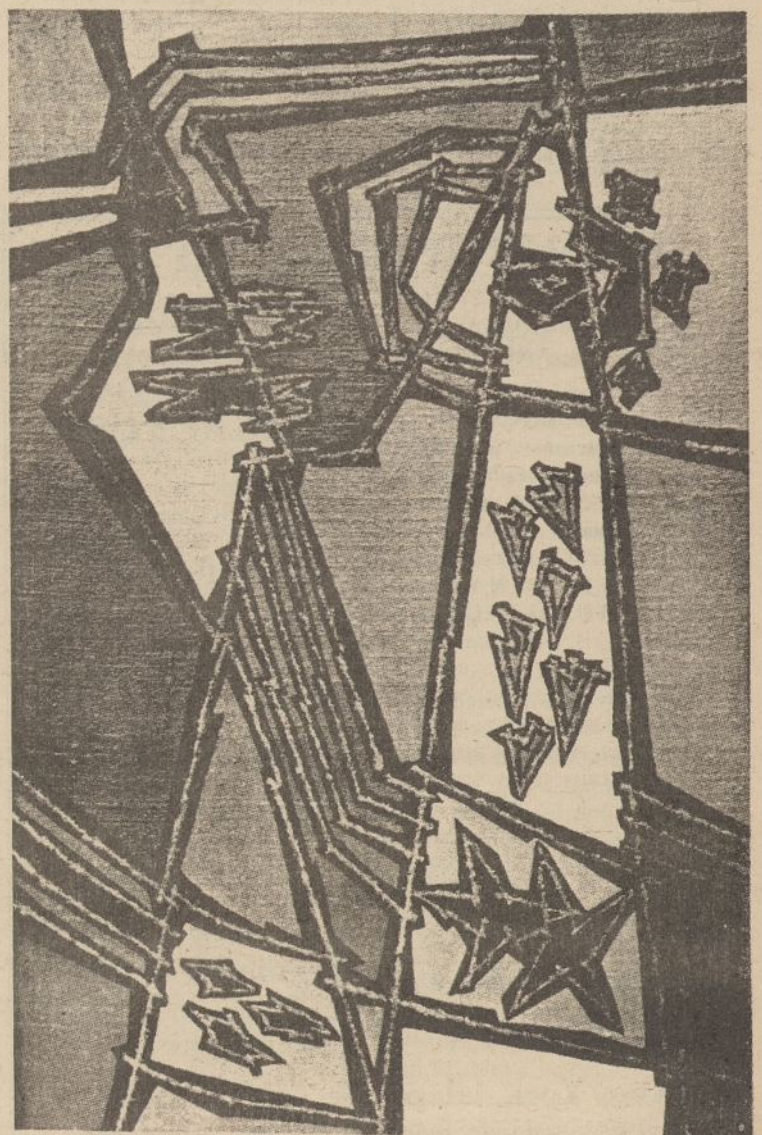
Žiemos šypsenos

supa svajonėmis pasąmonėj atbudęs dailių žvangėjimas žaliose pievose ir geltonuose laukuose, kaip nukelia į mistinio pasaulio mąstymus nejučiomis atgijęs vaizdas smūkelio, palikto kažkur prie vieškelio, vis bėgančio ir bėgančio į mėlynus akiračius, kaip "lyrika užplūsta dušią, kada suskamba liaudiška daina", taip kalba į lietuvių savo išraiška moderni ir telpanti į dvidešimtojo amžiaus pasaulinės dailės turtus Antano Tamošaičio kūryba, savo prigimtine esme

glūdinti lietuvių liaudies meno ilgų amžių praeityje.

ČIURLIONIO GALERIJA

Jaunimo Centras
5620 South Claremont Av.,
Chicago, Illinois.

Istrižainių ritmas

Jonas Rūtenis

NEW YORKO ŽMONĖS, DAIKTAI IR IDĖJOS

SPALIO 4 D. Donnell Library Center patalpose įvyko bene pirmasis The International P.E.N. sukurto, moderniosios Baltų literatūros anglų kalboje vakaras. Buvo skaitoma iš estų, latvių ir lietuvių literatūros. Skaitė: Patricia Mc Ghe, Joseph Abramski, savo eiles pats latvių autorius Gunars Salins, Marija Matthews ir lietuvis aktorius Juozas Daubėnas.

Pianinu skambino Aldona Kopalaitė, Felix Mendelssohn, M. K. Čiurlionio ir Frederick Chopin kūrinius.

Iš lietuvių literatūros buvo skaitoma: H. Radausko, A. Nykos-Nyliūno ir Pulgio Andriūšo kūriniai.

Estų: Marie Under, Aleksis Rannit, Karl Ristikivi, o latvių: Gunars Salins, Līnards Taums ir Marija Kowalevska - poezija ir proza.

Įėjimas nors visiems laisvas, tačiau žmonių palyginti buvo nedaug, o pats vakaras reikia skaičiuoti pasisekusiu.

Įvadinį žodį tarė Algirdas Landsbergis, pirmasis šios rašytojų organizacijos vicepirmininkas. Tenka pasidžiaugti tokiomis pastangomis ir užsimojimais, tačiau reikia lietuviškosios visuomenės moralinės paramos. Tiesa, kasdienybė mūsų daugelį išbloškė iš tikrojo žmogishkojo kelio, bet turime kaupti jėgas ir tokioms, labai retoms šventėms.

NEW YORKIETIE solistė Lionė Jodytė debiutavo Town Hall New Yorke. Dainavo net penkiomis kalbomis. N.Y. Times jos debiutą vertino palankiai, tačiau Herald Tribune kritikas nepagailėjo vieno kito ir aštresnio žodžio. Sunku, žinoma, didžiajam New Yorkui patikėti ir į apžvelgti, bet mūsų menininkų pastangos girtinos ir lietuvių širdį dilgančios.

SPALIO 11-13 dienomis Estų namuose, New Yorke, vyko žymaus estų dailininko Eduard Ruga jubiliejinė tapybos paroda.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ

Aną dieną bičiulis taria: 16-to Vasario -- veiksmų parengimas, 8 Rugsėjo, Tautos šventė, -- Bendruomenės, Kariuomenės šventė -- Karių organizacijos RAMOVĖ parengimas.

Taip yra, 16-to Vasario minėjimas einaime šiaip taip visi, Tautos šventės minėjimas, jeigu iš viso kur toks yra, eina tik bendruomenės valdybos su žmonėmis. Kariuomenės šventėn susirenka tik buvę kariai ir vienas kitas tebetikęs lietuvių kario dvasia.

Ir tas teisybė, ir taip yra, ir dėl to labai gaila. O gaila, kad mūsų visuomenėje įsivyravo įsitikinimas, kad kariuomenės šventė tėra buvusių karių kažkoks atgyvenęs minėjimas. Girdi, šiandien nei tos kariuomenės turime, o pagaliau, kai ją turėjome, ji nieko gero nepadarė, ypač kai turėjo ir privalejo padaryti, girdi, tik ilgus metus tebuvo mūsų Nepriklausomos Valstybės biudžeto išlaidžioji pažiūra.

Taip kalbančiųjų klaustina, kokiais biudžetais Lietuvos savanorių kariuomenė vadovavosi gindama ir atstatydama kraštą, kad ir anam trumpam laisvės amžiui?

Kokiais žibučiais ir privilegijomis tebevaikšto, čia dar šiame krašte tebegyvena lietuviai - kariai savanoriai -- karo invalidai?

Kuom jau lietuvių tauta yra taip daug permokėjusi tiems, kurie už tą mūsų visų trokštamą laisvę aukštam smilties kalnelyje duli...

Argi šiandien dėdamiesi kovojančios tautos kariais drįstame paneigti patys save, o per tai ir anų karžygių dvasią?

O gal kaltinamuos, kurie, kaip sakoma, prisiekę savo priesaikos netesėjo? Gal todėl mes kariuomenės šventę paneigiame?

Neišskokime šiandien kaltininkų, jų neišskokime ypač karių tarpe, nes jie nerikiavo nei politikos nei pasaulio įvykių.

Viesiems mums šiandien esant TAUTOS KARIAIS dera pasiklausti kariuomenės šventės dvasia, pagerbiant tuos, kurie pasišventimu ir auka tautai laisvę laimėjo, kurie sėmėgėti ir basi atnešė ją, kaip paparčio žiedą, kurio mes visuose laisvojo pasaulio kampuose šiandien taipieš kome.

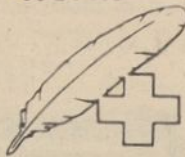
Būdami kovingi ir solidarus, tikėdami mūsų tautos ir valstybės prisikėlimu. Tokia tebūnie kariuomenės šventės dvasia ir tikslas.

PANEVĖŽYS. Tai monografija apie Panevėžį. Storoka ir gražiai išleista knyga. Panašiai Lietuviškosios enciklopedijos tomą. Tai viskas gražu ir gera, tačiau kitas klausimas, ar buvo verta, nes mes taip jau maži, o skaldomės jau net ne be kuliukais, bet šipuliukais. Vietovardžių aprašymų knygas leidžia enciklopedijos leidykla. Turėsime net kelis toms, tad kam to paralelinio darbo. Antra vertus, įsimaginus nueita net taip toli, kad išskaičiavus visus žymiųjų panevėžiečių, pasisavinti net kaimynai šiauliškiai. Sakysime gen. Popeliučka yra gimęs Būčionų kaime, Pašvitinio valsčiuje, šiaulių apskrityje.

Neduok, Dieve, negi pradėsime kovą tarpusavyje jau net ir miestais ir apskritimis...

ONE GIFT

works

many wonders

UNITED APPEAL

Latvių grupė iš Toronto dalyvavusi eisenoje. V. Bacevičiaus nuotrauka

LATVIŲ DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĖ PRISIMINUS

Rugpjūčio 30 d. man reko garbė atstovauti Pedagoginį Lietuvos tautos kariais drįstame paneigti patys save, o per tai ir anų karžygių dvasią?

8 val. vakare nuskubėjau ir aš į Sheraton Cleveland viešbučio salę stebėti šokių. Ejau su tikslu palyginti latvių ir mūsų šokių: ar jie panašūs ar ne. Nustebau, nes du šokiai buvo labai panašūs. Nors melodija ne ta pati, bet šokių išpildymas beveik tas pats.

Šokiams hesibaigiant, visi šokėjai sparčiais žingsniais ir mažomis grupelėmis skubėjo vidurinė salės ir iš rankų išsitraukė nosinais. Jos buvo baltos ir vyšniavos. Tai latvių tautinės spalvos. Su jomis šokėjai pamazū, pagal muziką, mosavo į stebėtojus. Tai sudarė neapsakomai gražų vaizdą -- ypatingai žiūrint iš viršaus. Dauguma žiūrovų išsitraukė savo nosinais. Ne tam kad mojuotų, bet -- nusišluostyti ašaras nuo skruosčių. Stebėjau visą mišką plevėsuojančių ore nosinais -- tai publika atsišveikino šokėjus. Dar pranešė linksmą žinią, kad Chicago latvių šokėjų grupė laimėjo pirmą vietą.

Važiuojant atgal į viešbutį girdėjosi, kaip latvių jaunimas gatvėse linksmiai dainuoja. Tai reiškė pasisekusios šventės džiaugsmą.

Momentas iš šokių.

V. Bacevičiaus nuotrauka

NEPAMIRŠKITE ATNAUJINTI PRENUMERATĄ

Danguolė Šukelytė

VASILIAUSKIENĖ IR YAKUTIS BOSTONE

Spalio 13 d. 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių Piliiečių d-jos IIIa salė jau buvo beveik pilnutėlė. Šio miesto ir jo apylinkių tautiečiai būriais rinkosi į Laisvės Varpo metinį koncertą, kurio programą atliko svečiai nebuvo: Genė Vasiliauskienė, Dorothy Oldham iš Australijos ir Robertas Kazys Yakutis iš San Francisco, Calif. Ir jo akompaniatorė p-lė Lynch iš Worcesterio, Mass. Genė Vasiliauskienė, Kauno Konservatorijos auklėtinė, galima sakyti, yra dainininkė iš Dievo Malonės. Ji turi tikrai gražaus tembro lyrinį sopraną, gerai sutvarkytą alsavimą, išprusintą muzikinę kultūrą. Tokie dainavimo meno fenomenai gali atsirasti tik tarpe moterų, kurias prigimtis apdovanojo lengvesne ir lankstesne balsine medžiaga.

Genė Vasiliauskienė dainuoja laisvai, be jokios regimos įtampos, vengia daryti fortissimo efektus net ten, kur tradiciškai tais efektais naudojasi beveik visos dainininkės. Nežiūrint to, jos balso pilna salė. Regima ir jos muzikinio kūrinio atlikimo dovana. J. Karoso, J. Tallat-Kelpšos, Em. Gailevičiaus, St. Gailevičiaus, G. Puccini, Evos del Aquila, Ch. Gounod, Vl. Jakubėno ir A. Kačanausko dainos buvo padainuotos stilingai ir su įsijautimu. Dainuotų dainų atranka taip pat pagirtina -- parinkta rečiau dainuojami kūriniai, nebandyta išjoti jau išmėgintais ir užtikrintais pasisekimais turinčiais žirgais. Pačiai dainininkei gal tas nėra naudinga, bet koncerto kultūrai ir jo meniniam lygiui tas visai nekenkia.

Bostono lietuviai G. Vasiliauskienę priėmė labai šiltai ir nuširdžiai. Visų pirma už gražų balsą ir gerą dainavimą, o pasikliau gal ir už tai, kad ji yra Australijos lietuvių ambasadorė mūsų tarpe.

Australietė p-lė Dorothy Oldham, lydinti p. Vasiliauskienę jos koncertinėje kelionėje, yra jautri ir subtili menininkė, gyvai įsijautusi į lietuvių vokalines muzikos dvasią. Solistė ji buvo tikrai gera talkininkė. Robertas Kazys Yakutis, gimęs Worcesterio, Mass., o šiuo metu plačiau besireiškiantis San Francisco operiniame gyvenime, yra naujas Laisvės Varpo vedėjas Petro Viščinio atradimas. Tai pajėgus lyrinis baritonas, turįs šiek tiek tenorinio atspalvio, bet malonaus ir minkšto tembro, gerai valdomas visuose balso registruose. Ypačiai ryški R.K. Yakučio muzikinė kultūra, gal net retai pasitaikanti atliekamo kūrinio interpretacija. Nors mes, Europos žmonės, dar vis negalim praprasti prie vaidybinio prado koncertinėje scenoje, bet ir ši priemonė netemdė Yakučio talento, ji buvo išieškota ir nuosai.

Jo koncerto repertuare buvo šie lietuviai autoriai: St. Šimkus,

J. Gruodis, K.V. Banaitis, M. Petrauskas, J. Tallat-Kelpša, ir Ant. Vanagaitis. Arija iš R. Wagnerio Tannhauserio, o taip pat Valentino arija iš Ch. Gounod Fausto, dainuojamos originalinėm kalbom, buvo padainuotos operiniam stiliuje ir tikrai subtiliai. Iš lietuviškų dainų ypač išskirtina K.V. Banaičio sunki daina Aš šią naktį, R. K. Yakučio asmeny susilaukusi dar vieno puikaus atlikėjo, nors ir St. Baras ją dainuoja su giliu įsijautimu ir reikiama jėga.

R. Kazys Yakutis gerai valdo anglų, vokiečių ir prancūzų kalbų tartį. Jo lietuvių kalboje girdima anglų tarimo įtaka, gana dažnai tariama minkšta "i" ten, kur ji mūsų kalboje turi būti kieta. Jei dainininkas dažniau rodysis liet. koncertuose, tie menki kalbiniai trūkumai nebus sunku jam pašalinti.

R. K. Yakučio akompaniatorė p-lė Lynch, susirgus seseriai K. Yakutytei - Perednienei, pasirodė esanti puiki savo meno žinovė. Jos akompanavimo technika yra meistriška, o ir lietuvių pajautimas dar sykį bylojo, jog muzika yra tarptautinė kalba.

Abu dainininkai prie savo programos turėjo pridėti nepo vieną "bisą". Koncertan apsilankę Yakučio tėvai ir sesuo, kuriuos dalyviai nuširdžiai sveikino. Buvo pritarta, kad būtų pasiūstyta padėka p. Bachunui už G. Vasiliauskienės pakvietimą Amerikon.

Dėkui Laisvės Varpo valdybai ir Petriui Viščinui už dailaus koncerto surengimą.

St.S.

REMEMBER - Every Good Guy Gives. To The United Appeal

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti Dirvą

Jei Jūs norite siųsti Jūsų pačių parinktus daiktus kaip dovanas į Lietuvą, arba užsakyti prekes, gaminamas USSR, kaip pav. automobilius, dviračius, siuvamas mašinas ir kt., kreipkitės į vieną seniausią veikiančių ir patikimiausių firmų, turinčių

30 METŲ PATYRIMĄ

Atvykite arba rašykite į mūsų centrinę įstaigą arba kurį nors skyrių didesniame mieste.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 WALNUT STREET
PHILADELPHIA 6, PA.

WA 5-3455

GRAMERCY SHIPPING CO.

ISTEIGTA 1947 — TURINTI MASKVOS USSR VNESPO-SYLTORG LEIDIMĄ — TURINTI DEPARTMENT OF BANKING AND INSURANCE (USA) LEIDIMĄ IR DRAUDIMĄ.

BE MUITO DOVANOS Į USSR: Siuvamos mašinos, automobiliai, dviračiai, šaldytuvai, skalbimo mašinos ir daug kitų.

MŪSŲ SKANIŲ IR AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO PRODUKTŲ SIUNTINIAI SIUNTINYS "R" įkainuotas \$36.75.

1 svaras degintos kavos, 1 svaras Cacao, 1 sv. šokolado, 2 sv. virimui alyvos, 2 sv. cukraus, 2 sv. ryžių, 1 sv. sūrio, 2 sv. rūkytų lašinių, 2 sv. rūkyto kumpio, 2 sv. džiovintų vaisių.

AUKŠTOS KOKYBĖS MEDŽIAGOS

Reikalaukite mūsų sąrašų.

Gramercy - N. Y.

118 EAST 28th ST., Nr. 906

NEW YORK 16, N. Y.

PINIGAI Į USSR

Pilnai garantuotas pristatymas per dvi savaites. Pilnai išmokama. Gavėjo pasirašyti kvitai.

Kursas: 9 rubliai už \$10.

Už patarnavimą mokestis iki

\$35.00 — \$3.50.

Virš \$35.00 — 10%.

★

Gramercy - N. Y.

714 BROAD ST., Nr. 925

NEWARK, NEW JERSEY

New York telephone MU 9-0598

Atidarytas darbo dienomis 9-5:30, šeštadienį 10-1. sekmadienį uždaryta.

Solistas Algirdas Brazis išpildė meninę programą Lietuvos dukterų baliuje Chicagoje spalio 5 d. Prie pianino akompanuoja Motiekaitis. Vyta. Reivyčio nuotrauka

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

* D.L.K. BIRUTĖS DR.-JOS Clevelando Skyrius rugsėjo 29 savo visuotiname narių susirinkime nutarė paremti abi Vysk. Valančiaus ir Šv. Kazimiero, lituanistines mokyklas Clevelande, nors ir kuklia auka, po 30 dol. kiekvienai, linkint jų vadovams stiprybės, ištvermės ir su meile diegti jaunųjų širdyse lietuviškąją sėklą.

Taip pat paremta lietuviškoji Tėvynės Garsų radijo valandėlė 10 dolerių auka.

* NAUJOSIOS PARAPIJOS BERNIUKŲ CHORAS energingai ruošiasi Kristaus Karaliaus šventei spalio 27 d. Girdėsime naują Tėvo B. Andriuškos, SJ, giesmę, "O Kristau Karaliau".

* KUN. J. GRIGONIS, Naujos parapijos kleb. J. Angelaičio asistentas išvyko rekolekcijoms.

* BALF'O 55 SKYRIAUS metinis narių susirinkimas įvyko spalio 13 d. naujosios parapijos salėje.

Valdybai padarius savo veiklos pranešimus, BALF'o direktorius dr. V. Ramanauskas pareiškė, kad valdyba per šiuos metus gražiai atstovavo vietos BALF'o reikalus.

Susirinkimas sekantiems metams išrinko šią valdybą: pirm. P. Mikšys, vicepirm. F. Navickas, sekr. P. Makarskas, išd. J. Balbatas, parengimų vadovas V. Benokraitis ir socialinių reikalų vadovas J. Kuzas. Revizijos komisija pasiliko ta pati -- pirm. V. Amšiejus, A. Makarskienė ir A. Beržinskas. Vadovaujantis BALF'o Centro valdybos pranešimu skyriams,

Clevelando skaučių madų parodoj modeliutojoms plaukus šukavo Giedrė Mazoliauskaitė. Nuotraukoje ji sudeda plaukus Gailei Marifinaitėi, demonstravusiai sportinius rūbus. J. Garlos nuotrauka

kad šalpa skyriaus valdybos nutarimu iki \$50 gali būti teikiama ir čia gyvenantiems, į vargą patekusiems lietuviams, susirinkimas išrinko į valdybą socialinių reikalų vadovu J. Kužą, žinomą senosios kartos visuomenininką.

BALF'o direktorius dr. Vl. Ramanauskas pareiškė, kad šaukiamas visų trijų Clevelando skyrių valdybos posėdis, spalio 20 d. 12 val., sekmadienį, tuoj po lietuviškų pamaldų, šv. Jurgio parapijos salėj aptarti šių metų BALF'o vajeus reikalus.

Viena iš United Appeal agentūrų -- Travelers Aid Society, gelbsti keliautojams, nemokantiems anglų kalbos ar turintiems kitokių kliūčių -- ligą, senatvę, lėšų stoką, -- būtinai kelionei atlikti. Travelers Aid šviesa visuomet nušviečia kelionę pasitaikančias kliūtis. Travelers Aid direktorė Marguerita Haynam gelbsti senutei Bertai Willwock iš Kirchheimo, Vokietijoje, jos kelionėje į tėviškę.

EAST CLEVELAND-13515 EUCLID AT SUPERIOR

SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30 P.M.**

4 1/2% **SUPERIOR SAVINGS**

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE-6712 SUPERIOR AT E. 68TH

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Šimtas keturiolika...

Dar kiek prieš dešimtą valandą mokiniai pėsti ir važiuoti renkas į mokyklą. Dešimta valanda. Skambutis, ir visi skuba į klases. Koridorius ištuštėja ir nutila.

Darbas prasidėjęs. Einant koridoriumi, iš atskirų klasių tegirdėti einą mokinių ir mokytojų balsai. Vienur skaitoma ar deklamuojamas eilėraštis, kitur rašoma lentoje. Vienur tėra sudedami dviejų skiemenų žodžiai, kitur jau aiškinama rašinėlių kompozicija ar Lietuvos istorijos bei geografijos nuotraukos. Ir taip kiekvienoje klasėje -- nuo pirmojo ligi aštuntojo skyriaus, lyg atskiroje didelio ir darbštaus avilio celėje, vyksta rami, nuširdus ir rimtas darbas.

Pagaliau po trijų pirmųjų pamokų nuotaika kiek pasikeičia. Dainavimo klasėje mok. J. Kazėno vadovaujamas mokinių choras su entuziazmu traukia "Pasėjau kanapę" ar kitą kurią jaunimo dvasiai ir nuotakai artima dainą. Tuo pačiu laiku visas pirmasis skyrius, mok. L. Kasperavičiūtės mokomas, šoka "Kalvelė", o netrukus, chorui pasibaigus, mok. J. Kavaliūnaitė su didesniųjų mergaičių grupe, pasipuošusia baltomis ir raudonomis rožėmis, pradeda "Sadutę".

Tada, kai choras dainuoja ir mažieji šoka, du aukščiausieji skyriai -- septintasis ir aštuntasis -- lieka savo klasėse. Jie turi po keturias "sunkiųjų" dalykų -- lietuvių kalbos, literatūros, Lietuvos istorijos ir geografijos -- pamokas. Skirtingai čia ir tai, kad šiuose skyriuose ir mokytojai keičiasi pagal dėstomus dalykus -- mok. Kavaliūnas ir mok. Žilionis.

Ir taip kiekvieną šeštadienį čia susirenka šimtas keturiolika. Šimtas šeši mokiniai ir aštuoni mokytojai. Dvi jų kartos: Nepriklausomos Lietuvos mokyklos paruošti pedagogai: kun. J. Grigonis, J. Kazėnas, A. Malėnienė, V. Kavaliūnas, J. Žilionis ir čia baigę ar bebaigę mokslus: L. Kasperavičiūtė, J. Kavaliūnaitė, D. Mackevičiūtė.

Nepertoliausia nuo čia, kitoje Clevelando daly, kita mokinių ir mokytojų grupė -- Vysk. M. Valančiaus Lituanistinė Mokykla. Ir čia ir ten -- darbas, kad mūsų jaunimas pažintų savo gimtąjį kraštą, kad pamiltų gražų gimtąjį žodį ir praturtėtų savo dvasią.

A.P.

* CLEVELANDO ORKESTRO CHORAS 110 asmenų sąjate, specialiu Pablo Casals kvietimu, dalyvaus JTO specialiam koncerte, kuris įvyks spalio 24 d.

Choras išpildys "el Pessebre" oratoriją, sukurtą paties Pablo Casalio.

* PIANISTŲ DUETAS -- Robert ir Gaby Casadesus pasirodys Clevelando Orkestro koncerte, kuris įvyks spalio 24 ir 26 d. 8.30 val. vak. Severance Hall.

Koncerto, kuriam diriguos George Szell, programoje Mozarto paskutinioji simfonija No. 41 C major, K. 551. Pabaigai Roussell suite iš klasiškojo baleto "Bakchus ir Ariana".

Reikalinga šeimininkė
Gyventi kartu, puikus namas ir atlyginimas.
Tel. ER 1-9654.

Komercinis plytų pastatas pačiame E. 185 gt. centre
Dvi krautuvės, gydytojo, buhalterio, advokato įstaiigos ir gražus butas. Padalintas rūsys. 3 automobil. garažas ir dar vieta 8 automobiliams pastatyti. Tvirtas ir gražus pastatas, 17 metų senumo.

Labai geros pajamos!

Plytinis, 4 metų senumo, padalintas rūsys, prie pat Euclid Ave. Laisvas apsigyvenimui.

EAST SHORE REALTY
United Multiple Listing Service

Juozas Mikonis -- Realtor

780 E. 185 IV 1-6900

Res. KE 1-2190

PARMA -- PRIE SOUTHLAND

1 1/2 aukšto medinis namas, 3 miegamieji, valgomasis, šeimos kamb. 10 x 10 valgymai ploto, perkirtas rūsys, garažas, sklypas 50 X 150, daugelis priedų. Privalo parduoti už \$18,500. 7182 Greenleaf Ave. VI3-8284

COLONIAL -- 3 erdvūs miegamieji, L formos salonas, židinytis, didelis aptvertas sklypas, prijungtas garažas, pilnas rūsys, puikiai išplanuotas sklypas. Daugelis priedų. Savininkas išvyksta ir privalo parduoti už \$19,900. 570 E. 260 Gt. AN 1-3129

L. Garlaitė Clevelande įvykusiose sporto žaidynėse šokime laimėjusi antrą vietą. J. Garlos nuotrauka

IŠNUOMOJAMAS 5 KAMBARIŲ BUTAS

virš Superior Savings & Loan Assn. patalpų, East 68 ir Superior Ave. kampas.

Teirautis telefonu:
HE 1-2497

26 akrų ūkis Painesville apylinkė, netoli ežero ir naujojo Lakeland kelio. Vaismedžiai, vynuogės, avietės ir daržovės. Gražus 7 kamb. namas su rūsiu ir visais baldais.

Didelis tvirtas gyvuliams ir vištėdė su apie 400 viščiukų, 2 automob. garažas ir irankiams pastogė.

Labai gražioje vietoje, netoli golfo klubo ir naujų namų statybų. Prie miško, labai tinkama vieta gegužynėms.

Parduodama pigiau negu bankas įvertino ryšium su su savininko mirtimi.

Skambinti B. Čipkus
944-2167
William T. Byrne
Realtor
MU 1-6100

PARDUODAMAS NAMAS

2 šeimų, 5-5 kamb. E. 143 gt. į pietus nuo St. Clair; arti susisiekimo, krautuvų, mokyklų ir t. t. Lietuvis savininkas.

Skambinti GL 1-8729

461 East 266 gt.

Atdara nuo 1 iki 6 val v. sekmadienį Jūsų apžiūrėjimui: 7 kamb., vienos šeimos namas. 57 x 75 sklypas. Prašo \$17,500.

Skambinti B. Čipkus
944-2167
William T. Byrne
Realtor
MU 1-6100

PARDUODAMAS NAMAS

1035 Clifton Blvd. prie W. Blvd.

Vienos šeimos, mūrinis, 4 miegamieji, 1 1/2 vonios. Be priekaištų. Prieinama kaina. Parduoda savininkas.

Tel. WO. 1-8643

ONE GIFT

works many wonders

SPORTAS

STALO TENISO "DEŠIMTUKO TURNYRAS".

Š. Amerikos Lietuvių Stalo Teniso IV "Dešimtuko Turnyras" įvyks gruodžio 14-15 d., Clevelande. Turnyrą vykdo Clevelando LSK Žaibas.

Vyrų klasėje bus varžomasi dėl Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos, Clevelando Skyriaus Pereinamosios Taurės, įsteigtos 1960 m. Pereitų metų nugalėtojas -- J. Nasvytis (Clevelando LSK Žaibas). Moterų klasėje rungtyniaus dėl LB-nės Clevelando 1-sios Apylinkės Pereinamosios Taurės, įsteigtos 1961 m. Pereitų metų nugalėtoja -- E. Sabaliauskaitė (Toronto Vytis).

VISUOTINIS SUVAŽIAVIMAS

Š. Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos metinis suvažiavimas įvyks lapkričio mėn. 30 d. -- gruodžio mėn. 1 d., Clevelande.

Suvažiavime pilna balsavimo teise dalyvauja sporto klubų rinkti bei skirti atstovai ir ŠALFAS S-gos administraciniai pareigūnai.

Patariamuoju balsu suvažiavime kviečiami dalyvauti visi sporto darbuotojai, fizinio lavinimosi mokytojai, sporto veteranai ir lietuvišku sportiniu judėjimu besidomintieji privatūs asmenys bei organizacijų atstovai.

Norintieji patariamuoju balsu dalyvauti suvažiavime, registruojasi bei informacijas gauna betarpiškai FASK-te, šiuo adresu: Lithuanian Athletic Union, 15321 Lake Shore Blvd., Cleveland 10, Ohio.

PABALTIEČIŲ SPORTO FEDERACIJOS SUVAŽIAVIMAS

Suvažiavime, kuris įvyks lapkričio 9 d., Clevelande, dalyvauja estų, latvių ir lietuvių įgaliojami atstovai iš JAV-bių ir Kanados, paskirti atitinkamų tautybių sportinių vadovybių.

Vienas pagrindinių suvažiavimo punktų bus svarstymas 1964 m. Š. Amerikos Pabaltiečių Olimpiados, kurios rengimas tenka lietuviams.

* INDIVIDUALINĖS ŠACHMATŲ PIRMENYBĖS rengiamos lapkričio 28-30 d., Clevelande. Pirmenybės bus vykdomos "Šveicarų sistema", 6-se ratuose. Nugalėtojai teks Lietuvos Laisvės Avilio Pereinamoji Dovana, įsteigta 1961 m. Prof. Ig. Končiaus ir Dr. B. Kalvaičio. 1961 m. laimėtojas buvo P. Tautvaiša (Chicagos Neris).

Smulkias informacijas teikia Šachmatų Komiteto vadovas K. Merkys, 431 E. 7th St., So. Boston 27, Mass.

Registruotis iki lapkričio 23 d. pas Dr. A. Nasvytį, 10823 Magnolia Dr., Cleveland 6, Ohio (telefonas RA 1-4181).

DIRVA

Nr. 119

1963 m. spalio 18 d.

KAS IR KUR?

* RYTĖ SPINGYTĖ, Pittsburgho Universiteto studentė šiuo metu renka medžiagą didesiam reportažui apie Lietuvos Kambarį Pittsburgho Universitete.

* J. SONDA -- naujas Keleivio redaktorius. Lietuvių Soc.-dem. C. K-tas paskyrė naujais Bostone leidžiamo laikraščio Keleivis patikėtiniais Liole Januškiene ir J. Sondą.

Ta proga J. Sonda buvo kartu paskirtas Keleivio redaktorium ir administratorium.

Red. J. Januškiui mirus, laikinai redaktoriaus ir adm. pareigas ėjo St. Michelsonas.

• ANTRAS KAIMAS yra sinonimas humorui. Š. m. lapkričio 1, 15 ir 22 d. Hollywood salėje, 2417 W. 43rd St., Chicago, Ill., pristatys visuomenei naują satyros ir škieių programą. Joje bus ir dviejų veiksmų, trijų scenų operetė, pavadinta „Sančių Istorija“. Visi, kurie domisi nerimtais rimtumais, kviečiami dalyvauti. Pastatymas įvyks naktinio klubo nuotaikoje, ir įėjimui reikalingos rezervacijos. Pradžia 8 val. Įėjimo kaina \$1.50. Dėl rezervacijų skambinti N. Stakauskienei, PR 8-6804 tarp 2 ir 10 val. vak.

Antrojo Kaimo pastatyme "1963 m. šokių šventė", R. Cinka vaidina Rūtą Lee-Kilmontę.

Chicago lietuviai turės progos pamatyti originalų Antrojo Kaimo pasirodymą. Nuotraukojė vaidinimas "Montessori darželis". Vaidina Saulius Greblitūnas -- 3 m. vaiką, Regina Stravinskaitė -- motiną ir Viljįs Vaičiūnaitė -- Montessori kuratorę. P. Petručio nuotrauka

* PLK. R. LIORMONAS iš Rochester, N.Y. pagal Dirvoje duotą pavyzdį buvo išsiuntęs laišką Life žurnalo vadovybei, ryšium su straipsniu apie Sov. Sąjungą, tilpusiu to žurnalo rugsėjo 13 d. numeryje.

Iš Life žurnalo gautas 8 psl. sąrašas su visais straipsniais, kuriuose skaitytojai įspėjami nuo komunizmo pavojaus. Redaktorių vardu pasirašęs Roger Keith savo laiške R. Liormonui tvirtina, kad Life žurnalo straipsnis neturėjęs intencijos pakeisti to žurnalo nuostatą, kuris buvo išreikštas 1961 m. liepos 14 numeryje, kada Berlyno krizės metu buvo reikalaujama, kad prezidentas Kennedy tvirtai išreikštų amerikiečių valią, kad Baltijos tautoms būtų leistas laisvas apsisprendimas, garantuotas sutartyse, kurias sistematingai sutrypė Sov. Sąjunga.

* LIETUVOS ŪKININKŲ SĄJUNGA pirmoji iš Chicago organizacijų prisiuntė BALFo vajeus rinkėjų sąrašą. Visos lietuviškosios organizacijos skatinamos šiuo gražiu pavyzdžiu pasekti ir padėti BALFui, o organizacijų nariai, norintieji įsirašyti į rinkėjų eiles, prašomi kreiptis į savo organizacijas arba skambinti telefonu 775-0211.

* ANTANAS KALVAITIS, buvęs Lietuvos Konsulas Chicagoje, prisiuntė vieną pirmųjų auksų Chicago 1963 metų BALFo vajui. Savo laiške Vajaus Reikalų Vėdėjui kun. Feliksui Gureckui jis rašo "Man asmeniniai malonai girdėti, kad Jūs į šelpiamųjų kategoriją įtraukėte ir vietas lietuvių, kuriems šalpa yra reikalinga. Manau, kad tatai bus akstinai lietuviams atidaryti savo širdis teikiant paramą tiems, kuriems iš tiesų ji reikalinga."

AUKOS DIRVAI

Dr. K. Valdis, Chicago	4.00
J. Telksnys, Great Neck	4.00
Al. Valaitis, Cleveland	5.00
J. Vaičius, Santa Monica	1.00
E. Gasparaitienė, Cleveland 5.00	
J. Baublys, Detroit	5.00
V. Lozoraitis, Linden	5.00
Al. Lapšys, Dorchester	2.00
E.P. Pocius, Columbus	10.00
J. Šepetys, Detroit	1.00
V. Senuta, Brockton	3.00
J. Kalnietis, Baltimore	5.00
Ant. Jonaitis, Cleveland	3.00
A. ir A. Tamošaičiai, Kingston, Ont.	10.00
K. Ramonas, Chicago	10.00
M. Vaišnys, New Haven	3.00
Ant. Vitkus, Harrison	5.00
J. Variakojis, St. Charles ...	2.00
J. Zostautas, Chicago	5.00
A. J. Simonaitis, Chicago ...	5.00
J. Juodis, Brooklyn	5.00
L. Barmus, Chicago	2.00

Rezoliucijoms remti komiteto pirm. L. Valiukas (vidury) tariasi rezoliucijų pravedimo reikalais su komiteto nariais dr. P. Pamataičiu (kairėje) ir Alfonsu Latvėnu. Asmenys nori vienu ar kitu būdu prisidėti prie rezoliucijų pravedimo, prašomi rašyti: Americans for Congressional Action to Free the Baltic States, Post Office Box 77048, Los Angeles, California, 90007.

L. Kančiausko nuotrauka

NEW YORK

* KORPI NEO - LITHUANIA NEW YORKE šventė šiais metais įvyksta lapkričio mėn. 9 d., 6:30 val. vak., Ridgewood Lanes salėje, 1001 Irving Ave., Brooklyn 27, N.Y. Šventė bus pradėdama iškilminga sueiga, kurioje dalyvauti mielai kviečiami visi Korpi Neo-Lithuania draugai bei bičiuliai. Taip pat mielai kviečiami visi kolegos neolitanai iš įvairių vietovių.

Po iškilmingos sueigos seks koncertinė dalis, kurioje pianistė senj. A. Kaulinytė iš Philadelphiajos išpildys Debussy, Schuberto ir Beethoveno parinktus kūrinius. Po to vaišės ir šokiai, grojant A. Starolio orkestrui. Įėjimas su vaišėmis: \$6.00, be vaišių (studentams ir moksleiviams): \$2.00. Pakvietimai gaunami pas visus korporantus ir valdyboje, skambinanant telefonais: Dana Maurukaitė VI 6-5447, 84-23 116 St., Richmond Hill 18, N.Y. -- valdybos adresas. Giedrė Noakaitė -- MI 1-0532 ir Virginija Sutkutė -- MI 9-8479.

Vaišėms bus paruošti stalai po 10 asmenų. Norintieji stalus užsisakyti maloniai prašomi skambinti nurodytais telefonais. Kad paruošiamieji darbai vyktų sklandžiau, korporantai prašomi būti iki šm. lapkričio mėn. 1 d. pranešti nurodytais telefonais kiek turės svečių ir kiek reikės rezervuoti stalų.

Valdyba

* KORPI NEO - LITHUANIA NEW YORKE metinė bendra sueiga įvyksta spalio mėn., 26 d., 7 val. vak. Festival Restorano mažojejo salėje, 40 E. 26 St., Manhattan, N.Y. Sueigoje bus renkama nauja valdyba, keliami juniorai, svarstomi šventės klausimai, pranešimai iš suvažiavimo ir stovyklos ir kt. Filisterai ir seniorai prašomi sueigoje būti dalyvauti.

1863 METŲ SUKILIMO PAMINĖJIMAS NEW YORKE

Spalio 20 d. New Yorke rengiamas koncertas, skirtas 1863 m. sukilimui paminėti. Koncertas bus įdomus tuo, kad dalyvaus New Yorke dar nematyti menininkai: aktorė - rašytoja B. Pūkelevičiūtė, solistė L. Šukytė ir pianistas M. Motekaitis. Aktorė B. Pūkelevičiūtė skaitys poeto Mykolaičio-Putino kūrybą, tad tuo bus atžymėta ir Putino 70 metų amžiaus sukaktis.

Koncertas įvyks Commodore viešbutyje, kuris New Yorke yra vienas iš geriausių. Po koncerto bus šokiai, ir bus galima laimėti dail. Janušo paveikslą.

Koncerto pradžia 6 val. vak. Rengia New Yorke ateitininkai.

* LIETUVIŲ KOMITETAS Pasaulinei Parodai New Yorke reiskia nuoširdžią padėką sekančioms organizacijoms bei asmenims, kurie, sužinoję komiteto darbų svarbą, net nelaukdami specialaus paragavimo, atskubėjo į talką savo dosnėmis aukomis.

New Jersey Lietuvių Taryba \$150; Brooklyn Moterų Vienybė \$100; A. ir E. Vainiai iš Woodhaven, N.Y. \$50; Chicagoškiai Jonas Pakel \$100; Justinas Mackiewicz \$50; J. Lieponis \$50; Jonas Karys iš Bridgeport, Conn. \$10; Frances Pazusis ir Victor Grigas iš Maspeth, N.Y., ir Benediktas Paplauskas iš Methuen, Mass. po \$5. Be to, kun. klebo-

nas W. J. Vėžys iš Tamaqua, Pa. ir kun. klebonas J. Neveravičius iš Maizeville, Pa. pažadėjo apmokėti savo choristams kelionės išlaidas į parodą.

DETROIT

* DETROITO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS V-BA pasikvietė Čiurlionio ansamblį koncertui. Koncertas bus pilname sąstate su solistais -- Aldona Stempužienė ir Vaclovu Verikaičiu. Visiškai su nauja programa. Koncertą rengia D.L.B. V-ba, lapkričio 16 d. 7:30 v. Lietuvių Namuose. Pelnas skiriamas kultūriniais ir švietimo tikslams. B. valdyba laukia visų skaitlingo atsilankymo. Čiurlioniečių daina prikels mus iš mūsų gyvenimo pilkos kasdienybės. Po koncerto bus šokiai ir bufetas. Gros "Atžalynas". (JP)

CHICAGO

* L. B. BRIGHTON PARKO Apylinkės valdyba lapkričio 9 d. 7:30 v.v. B. Pakšto salėje rengia balių - koncertą. Programoje lengva muzika. Dainuoja solistės: L. Bıldıšienė ir V. Stankienė, pianinu palydint prof. V. Jokubėnui.

Programą veda aktorius Al. Dikinis. Veiks turtingi bufetai. Nuotaikingi šokiai.

Staliukus užsisakyti iš anksto sekančiais telefonais: LA 3-5207 arba VI 7-0321.

Pelnas skiriamas Lietuvių Fondui bei bendruomenės reikalingam.

• Muz. B. Whitcomb atvyksta iš Clevelando akomponuoti solistės Ald. Stempužienės koncerte. Muz. Boies Whitcomb yra Clevelando Muzikos Mokyklos fakulteto narys. Ald. Stempužienės koncertas įvyksta spalio 26 d. Jaunimo Centre.

BOSTON

* BOSTONO ASD IR KORPI VYTIS lapkričio mėn. 16 dieną, 7:30 val. vak. "Baltais Nams" patalpose ruošia "Bohemos Vakarą IV". Visi maloniai kviečiami atsilankyti į kitos organizacijos prašomos tą dieną savo parengimų neruošti.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

* JAV SENATO užsienių reikalam komisija nubalsavo už atėmimą paramos tiems kraštams, kurie laivais ir lėktuvais tiekia karines ir strategines medžiagas Kubai.

Kviečių pardavimas Sov. Sąjungai neįeina į "paramos" kategoriją.

* SOV. SĄJUNGOS kariams su laikius ir anglų kariuomenės vilkstinę Berlyno plente ir tai atlikus tam pačiam karininkui, kuris buvo sulaukęs amerikiečių karių vilkstinę, prieita išvados, kad sovietai sąmoningai daro bandymus amerikiečių ir anglų reakcijai tirti.

* RAUD. KINIŲ FOTO PARODA MASKVOJE sutraukia vos 250 žiūrovų į dieną. JAV grafikų paroda Kazakstano sostinėje Alma-Ata sutraukia 12,000 žiūrovų.

MEZZO SOPRANO

ALDONOS STEMPUŽIENĖS

Recitalis

BOIES WHITCOMB PRIE FORTEPIJONO

PROGRAMOJE:

Gluck, Monteverdi, Caccini, Durante, Brahms, Verdi, Saint-Saens, Debussy, Šimkus, Sasnauskas, Švedas, Lapinskas, Gruodis, Banaitis ir Jakubėnas.

ĮVYKSTA ŠEŠTADIENĮ, SPALIO 26, ČIKAGOJE JAUNIMO CENTRE

Pradžia 8 valandą vakare

Bilietai Marginiuose ir Karvelio Prekybos Namuose

RENGIA SANTAROS—ŠVIESOS FEDERACIJA

Aldona Stempužienė su Colon operos teatro baritonu Giampiero Mastromei vieno koncerto metu Buenos Aires Argentinoje. Aldonos Stempužienės recitalis Chicagoje įvyksta spalio 26 d. Jaunimo Centre.

Kas tik turi gerą skonį
Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, parduodanti importuotus ir vietos fabrikų baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, pardavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams. Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planai.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE

6211 So. Western Ave., Marquette Parke

Tel. PROspect 8 - 5875

3207 So. Halsted St., Bridgeporte

Tel. VICTory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmą, ir ketvirtą. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.